

ACȚIUNEA ROMÂNEASCĂ

ORGANUL OFICIAL AL „ACȚIUNEI ROMÂNEȘTI“

Redactor-Responsabil :
DR. VALERIU POP

:: :: APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ :: ::

Secretar de Redacție :
IOAN ISTRATE

Conferințele „Acțiunii Românești“

Acțiunea Românească a anunțat o serie de conferințe culturale. O seamă de distinși profesori universitari și alți intelectuali urmau să înfațișeze publicului clujan probleme de interes general. Seria conferințelor trebuia să o înceapă dl profesor I. C. Cătuneanu la 30 Oct. 1924 vorbind despre presă. Or Ministerul de Interne, mai precis dl Subsecretar de Stat Tătărescu în baza unei afirmative hotărâri a consiliului de miniștri a refuzat autorizația pentru aceste conferințe. Acest refuz s'a adus la cunoștința „Acțiunii Românești“ la ora 5 d. m. din ziua de 30 Oct. 1924. Conferința anunțată prin ziare și afișe nu mai putea fi contramandată din lipsă de timp și astfel publicul ce nu știa despre această nevisată dispoziție a autorităților a fost întâmpinat la intrarea Redutei de un cordon de jandarmi. Publicul deși extrem de indignat de această măsură inexplicabilă, la indemnul dlui prof. I. Hațieganu a plecat păstrând cea mai perfectă ordine.

În cursul primăverii și verii ni s'au interzis o serie de întruniri publice proiectate în diferite centre ale Transilvaniei. Motivele acestor interziceri ne sunt inexplicabile. Acțiunea Românească nu are și nu a avut nimic de ascuns. Ideile ce ne călăuzesc sunt inspirate de cea mai curată iubire de neam și țară mijloacele întreprinse sunt cele legale. Suntem contrari hotărâții ai fărădelegilor. Ce primejdie putea deci să rezulte pentru Țară sau societate din întrunirile noastre? Dacă aceste interziceri au rămas inexplicabile, ce interpretare trebuie să dăm oprirei conferințelor culturale? Poate erau subiecte de agitație? Iată însă subiectele: Despre presă, Problema întineririi, Ideea națională și curentele politice, Despre originalitatea civilizației noastre, Pseudodemocrația românească, Sifilisul ca pericol național, Alcoolul un dușman al po-

porului, Igiena Națiunii. N mic deci ce ar putea periclita ordinea sau liniștea. Poate conferențarii personal sunt primejdioși ordinii de Stat sau sociale? Dar în afară de 6 membrii ai organizației noastre, profesori universitari și avocați, dd. Bogrea și Nițescu, asemeni profesori universitari nu fac parte din Acțiunea Românească și astfel nici sub acest raport nu li-se poate face nici o vină. Atunci? Nici scuză, nici explicație nu există!

În Clujul unguresc an de an se țineau numeroase conferințe culturale de către români pentru societatea românească. În Clujul românesc ungurii și alți minoritari pot să țină în dragă voie conferințe, nici autoritățile românești nu sunt mai puțin prevenitoare. Nici demonstrațiile „culturale“ nu sunt oprite. Catolicii unguri cu câteva săptămâni în urmă au umplut cu miile Piața

Unirii, la Arad chiar și-au exprimat regrete pentru absența contelui Apponyi. Evreii sioniști și ortodoxi, socialiștii și comuniștii, partide iredentiste pot să se întrunească nestingheriți pe tot cuprinsul României Mari, libertatea întrunirii este respectată. Ziare subversive pot face în dragă voie propaganda de desărgare socială și națională. *Români însă în Clujul Românesc, în al șaselea an după unire nu pot ține o conferință culturală.* Acesta e crudul adevăr.

Protestăm cu energie contra acestei ne mai pominite situații de înjosire națională. Ape am la patriotismul luminat al dlui I. J. C. Brătianu să pună capăt acestor măsuri abuzive, ape am la sentimentul de demnitate națională a opiniei publice să și spună hotărât și demn cuvântul.

Nu poate fi un păcat în Țara Românească a te mărturisi și manifesta de bun român!

„Acțiunea Românească“

Frica de Jidani

De la înfăptuirea unității noastre naționale trăim într'o contradicție al cărei de desupt opinia publică românească sănătoasă și serioasă cere tot mai mult a fi scos la lumină. Ne-am mărit țara, ne-am sporit puterile; și totuși conducerea din timp de 6 ani a României-Mari este mai precaută, mai indecisă, mai „diplomatică“ în abordarea fondului chestiunii jidovești, decât era România mică francă, hotărâtă și curajoasă.

Toată lumea de la noi simte, dacă nu înțelege, că s'a rezolvit numai pe hârtie chestiunea evreiască prin faptul că s'au încetățenit în bloc toți membrii rasei lui Israel. Ori cât s'ar strădui oamenii noștri politici să prezinte marea problemă ca definitiv rezolvită, ea rămâne în ciuda celor abili ca o rană deschisă în corpul națiunii noastre. Și atunci

în loc să luăm atitudinea precisă, ce ne impune importanța vitală a acestei probleme, preferim să ne înșelăm pe noi-inșine, încercând fără nădejde să cucerim inima unei rase, care în timp de 2000 de ani nu și-a dat-o nici unuia din popoarele, ce i-au servit de simplă gazdă.

Ceia ce stăpânește pe toți conducătorii noștri de la Unire încoace este frica de Jidani. Acesta este adevărul. Câte-va fapte, ce nu se pot contesta, dovedesc cu prisosință afirmatiunea făcută:

I. 14 milioane de Români, numesc în graiul lor autohton cu expresia „jidani“ pe aparținătorii rasei lui Israel. În România întregită, unde domnește regimul votului universal, nimeni din reprezentanții legali ai acestui popor, nici un parlamentar nici o gazetă cu pretenția de a fi

organ al opiniei publice nu are curajul să rostească sau să scrie cuvântul popular: „Jidan“.

II. În nici o țară din lume nu s'a dat după războiu o amnistie mai largă de cât la noi, deși nicăeri pe glob n'au fost — păstrând proporția — mai mulți vinovați Jidani ca la noi. Cine a profitat în primul rând de clemența regală? Evident, Jidanii cari o cereau imperios și amenințător prin „anumita presă“, prin „Adevărul“, „Dimineața“, „Aurora“, „Lupta“, „Socialismul“, etc. Guvernanții de frică s'au supus și au scos la lumina soarelui, pe aceia cari trebuiau să-și ispășească păcatele în răcoarea închisorilor. Nu mai amintesc de pustiirile morale ce a făcut în societatea românească nefasta iertare.

III. În criza de numerar, rezultată dintr'o sănătoasă politică de deflație, pe care o critică — bine înțeles — toți Jidanii și Jidoviții de la „anumita presă“, Banca Națională a României a cerut băncilor debitoare să facă față obligațiilor lor. Toată lumea știe că Banca Românească a plătit la Banca Națională în ultimul timp peste o jumătate miliard datorii; și același public mai știe, că banca Jidanului Blanck, care are un reescompt de peste un miliard la Banca Națională, nu a plătit până astăzi nici un ban. De ce nu este și ea executată ca orice altă bancă debitoare cu capital efectiv românesc? De ce acest regim de favoare? — De frică.

IV. Este un fapt notoriu, că prin fraudă s'au strecurat peste Nistru mai bine de 400.000 Jidani, a căror calitate de simpli refugiați, de trecători numai prin țară, li s'a recunoscut în mod oficial. Li s'a acordat în consecință, un termen în lăuntru cărui organizația jidovească din Basarabia își luase angajamentul să-i trimeată ori-unde, dar peste granițele României. Aflăm dintr'o circulară a Ministerului de Interne că li s'a prelungit sine die șederea în țară, circulară comunicată în rezumat fără nici un comentariu, ca o simplă notiță, de ziarul „Universul“ din 30 August 1924.

Informația sună astfel:

„Di subsecretar de Stat Franasovici a pus în vedere, cu circulara telegrafică No. 53332 din 19 August a. c., adresată prefectilor de județe și inspectoratelor de județe, că termenul de ședere în țară a refugiaților evrei din Ucraina a fost prelungit. Toți trebuie să-și scoată însă noi autorizațiuni de ședere dela biu-

rourele reprezentanței U. E. R. str. Sborului 11 bis, București, conform deciziei ministeriale No. 52858—1924. Altfel sunt amenințați cu expulzarea“.

Această gloată de paraziți îngreiază viața consumând fără să producă, bolșevizează populația autohtonă îndemnând'o să nu se supună autorităților noastre pentru motivul, ce răspândesc în propaganda lor comunistă, că stăpânirea românească e trecătoare peste Prut. Activitatea subversivă a acestor spioni ai Sovietelor este cunoscută de toate autoritățile noastre civile și militare din Basarabia: și totuși s'a prelungit termenul de ședere în țară a „leprei“ semite, cum au caracterizat-o I. C. Brătianu și C. Negri, doi bărbați cari or fi avut și ei oarecare merit la clădirea României mici!

Până acum nu s'a ridicat un parlamentar român să interpeleze guvernul, nu s'a găsit nici un mare ziar cotidian, cu pretenția de organ al opiniei publice românești, care să pună problema în toată gravitatea ei.

Prețutindenii atmosfera apăsătoare a fricii de Jidani.

V. Cu ocazia serbărilor pentru memoria lui Avram Iancu, în întreaga presă care a tipărit discursurile ținute a strălucit prin absență cuvântarea plină de însuflețire a I. P. S. S. Mitropolitului Primat al

României întregite, rostită în fața M. S. Regelui și a sfinților Tronului. De ce a tăcut chiar acea presă cu pretenții de a fi românească, în loc să publice cuvântarea, să o așeze la locul de frunte, așa cum se cuvenea și să-o comenteze precum cer interesele vitale ale acestui neam, așa cum le-a pus în dureroasă evidență înaltul Ierarh? A primit oare vre-un cuvânt misterios de ordine să tacă, pentru că cel dintâi Prelat al bisericii noastre ortodoxe a avut curajul să caracterizeze pe Jidanii paraziți, cari sug vloga poporului român de la sate, drept niște „venetici din toată lumea ce găsesc la noi neconșturbați teren cald de a ne duce belșugul acolo, unde le-o fi și sufletul“?

Mă opresc deocamdata aici și întreb: Cu așa curaj moral continuă supraviețuitorii purtarea acelor, cari au avut curajul jertfei supreme, înfruntând la Mărășești tunurile și mitralierele teutone?

Față de considerațiunile, isvorâte dintr'o „diplomație“ inadmisibilă, „Acțiunea Românească“ simte o datorie de primul ordin să publice în întregime, ca document de înaltă educație patriotică, discursul trecut sub tăcere și să-l explice marelui public, pe care chiar presa cu pretenții de naționalism l'a lipsit de hrana sufletească, ce se desprinde impunător din cuvintele înaltului Prelat.

I. C. Cătuneanu
Profesor Universitar

Legalitate sau teroare

Ordinea socială se menține exclusiv numai prin necondiționatul respect al legilor. Atât funcționarul — la orice înălțime ar sta el — pe deoparte, cât și cetățeanul pe de altă parte sunt supuși fără excepție puterii și autorității legilor. În momentul când unul sau altul se sustrage dela această datorie, ordinea socială este turburată. Iar gradul acestei turburări este în funcție de numărul abaterilor cari se produc în același timp și dela felul cum sunt abaterile reprimite.

Când cetățenii se dedau în masă la nerespectarea legilor sau cazuri izolate chiar nu sunt la timp și cu necesara energie de autorități — reprimite, ordinea e pe cale să dispară și să fie înlocuită cu anarhia.

Iar când autoritățile uită de respectul legilor, cetățenii sunt în drept a cere satisfacție plângându-se celor superiori pe scara ierarhică. Când

nici cei superiori nu-și fac datoria rămâne plângerea la justiție. Și când și această ultimă speranță a cetățeanului neîndreptățit devine o iluzie deșartă, atunci ordinea socială la fel este în agonie, deschizând larg porțile pentru aș face intrarea triumfală aceiași anarhie.

Oricare speță de anarhie se manifestă prin teroare.

Aceste reflexiuni ni-le impune drama dureroasă petrecută la Iași care are azi două victime: avocatul Zelea-Codreanu și fostul prefect de poliție Manciu. Numai prin prizma obiectivității și a sincerității cercetate — această dramă o vom putea înțelege.

După informațiile obiective azi putem afirma cu sufletul liniștit, că fostul prefect Manciu a încălcat legile atunci când bătea sau da ordine să fie bătuți — cei arestați. Procedura penală interzice categoric ca

vre-un arestat să fie bătut. Manciu însă nu numai bătea personal, dar maltrata folosindu-se de metode și mijloace barbare. Nu numai atât, dar bătea studenți, „floarea și viitorul națiunii” cum s'a exprimat în războiul balcanic Ferdinand fostul țar al Bulgarilor rupându-i în fața trupei goloanele unui general care cu proasta conducere a dus la peire un regiment compus din studenți. Și pentru ce? Pentru că aceștia necăutând la interese personale au acționat cu suflet curat având ferma și sincera convingere, că servesc interesele neamului. Chiar dacă ar fi greșit erau curați în sufletul lor și nu puteau să fie tratați — alături de cele mai abjecte spețe ale criminalilor. Nu cred că se va găsi unul dintre românii, cari au trăit timp îndelungat în țări streine să știe de vre-un caz când poporul civilizată și-ar fi maltratată studenții săi patriotici, orice prostie ar fi făcut ei. Poate în Turcia sultanilor, dar altunde va nu.

Cum au reacționat studenții la brutalitățile ce la lași devenise sistem?

S'au plâns printr'un memoriu ministrului de interne, care nu le-a dat ascultare. Această cale legală rămânând fără rezultat s'au plâns justiției, care la fel a rămas surdă. Astfel toate mijloacele legale au fost epuizate fără ca încălcarea legilor să fie pedepsită. A intrat în lași anarhia celor de sus, care este cu atât mai condamnată cu cât înșiși pazitorii ordinii au rupt zăgăzurile legalității. Și atunci întreb ce au mai așteptat cei cari sunt responsabili pentru ordinea publică? Nu au știut ei, că încrederea în legalitate odată înșelată se transformă în disperare, care este capabilă la orișice?

Da, au avut guvernării ceva, încrederea nemărginită în răbdarea milenară a poporului român. Astăzi drama petrecută, — toți cei interesați — invoacă revoltătorul argument, că violența dela lași pângărește ce mai înaltă virtute a poporului român: „răbdarea.” Doar poporul român, zic ei, este blajin, răbdător și „cuminte.”

Nu-mi vine a crede, că un român conștient și cinstit să recunoască că a fi răbdător, pentru un popor este o virtute. Răbdarea este calitatea popoarelor de sclavi. Cu cât este mai răbdător sclavul, cu atât este mai prețios. Intre anumite împrejurări și răbdarea este o armă față de oprăsori dar numai a te putea menține pentru momentul prielnic când vei putea să fii nerăbdător:

Pe hârtie: Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, au dreptul de-a se aduna pașnici și fără arme, conformându-se legilor cari regulează exercitarea acestui drept, pentru a trata tot felul de chestiuni; *întru aceasta nu este trebuință de autorizare prealabilă.* Întru-nirile sub cerul liber sunt permise (auzi colo?! N. R.), afară de piețele și căile publice. Art. 28 din Constituție.

În realitate: Numai „cei fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie” se bucură de aceste drepturi. „Macabei” la Oradea-Mare, „Sioniștii” la Sighet, „Rabinii” la Dej, toți în toate părțile se pot da peste cap, pot protesta chiar contra noțiunii de Stat românesc. Toți aceștia au drepturi. *Românilor* de sânge, creștini, nu li se permite să asculte nici conferințe culturale.

Pe hârtie: „Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gntă străină”. Art. 3. din Constituție.

În realitate: Câteva sute de mii de venetici s'au stabilit cu intenția de-a rămâne pe vecie (ceea ce înseamnă colonizare!) în Basarabia, în Bucovina, în Moldova, în toate orașele țării. În 1910 se găseau în Maramureș, cifră rotundă, cam 35.000 jidani și 80.000 români. Astăzi sunt tocmai întors!

Dar numai cu răbdarea, care este o pasivitate, la rezultate nici un popor nu a ajuns. Dacă în războiul mondial eram noi românii și pe mai departe răbdători cu toții, — și în special frații din vechea țară — atunci și azi am fi robi și ne-am merita soarta.

A-l „măguli” pe poporul român, că este răbdător, este cea mai grosolană insultă, ce ne putem numai închipui. Această batjocură la adresa lui se datează de pe vremea stăpânirii streinilor cărora le-a convenit să adoarmă astfel conștiința unui popor jefuit și demn de o mai bună soartă, laudându-l totodată că este „cuminte.” Poporul a crezut și a slujit în pace. Și azi acele resturi ale streinilor asimilați și neasimilați își continuă această sfidare obraznică înducând în eroare și pe unii dintre românii veritabili.

Poporul român liber, trebuie să fie conștient, viguros și energic în căutarea și aplicarea mijloacelor necesare pentru existența și înflorirea lui. Da, înțelegem să fie iubitor de pace și legalitate, atât înăuntru, cât și în afară. Dar atunci când iubește legalitatea să nu se scânceie în fața celor surzi ci să o aperse cu ultima energie față de orișicine ar încălca-o. Acel popor este mai valoros ai cărui fii știu să-și sacrifice totul când este vorba de apărarea drepturilor lor, și din acest adevăr nu se poate ceda o iotă.

Cei suprapuși sunt datorii a veghea ca nu cumva cetățeanul să fie împins de a-și apăra dreptul prin acte de disperare. Și dacă ei nu și fac datoria suntem expuși ca în fața noastră să se petreacă cele mai grozave dramă, cari întotdeauna au mai

multe victime. Cel mort putea fi salvat dacă la timp i se aplicau sancțiuni pentru încălcarea legii. Întrebuințată energia lui într'o direcție mai bună devenea un element excelent pentru societate. L'a încurajat însă indolența superiorilor devenind astfel un element antisocial, care a împins în mod fatal și pe altul în prăpastie. Iar cel care a făcut uz de armă dacă nu se găsea în fața unei anarhii de sus, dacă nu ar fi fost nevoit să vadă cum păzitorii ordinii încălcă fațăș fără pudoare legile, și-ar fi întrebuințat toate forțele intelectuale și morale pentru o muncă mai constructivă și nu devenea o energie înmormântată de vie. Doi morți va trebui să deplângem dacă conștiința națională nu va înțelege de unde vine răul.

Și după toate aceste când ne gândim că în loc să vină o mână blândă și un suflet înțelegător, guvernul țării prin pușcăriași ordinari și agenți pune la cale comploturi imaginare, senatul universitar din lași — pierzându-și capul — votează o moțiune, care va constitui o gravă rușine în analele învățământului nostru universitar, cei cari vor să lumineze poporul prin conferințe științifice sunt cu baionete împedecați, iar noul prefect de poliție al Iașului când este constatată contraveniență pentru lipsa biletului în regulă pe trenul care-l duce pentru a-și lua postul în primire, insultă pe cel care își face datoria și este necuviincios chiar față de superiorul său ierarhic, ne vine pe buze întrebarea: în fața cărei perspective stăm noi iubitorii legalității?

Dumnezeule până unde avem să ne scufundăm?

Dr. Valeriu Roman

Panamaua pașapoartelor

O seamă de indivizi simandicoși inspirați de exocroful Filipovici, constituiți după toate formele Codului Comercial în societatea anonimă „Petrolul Național” cu un capital „deplin vărsat de 35.000 lei” au intervenit și obținut sute și mii de pașapoarte la ministerul de Interne pentru țărani români, dornici sau ademeniți de a emigra în Statele-Unite. Țăranii plăteau intermediarilor cu „suprafață” sume variind între 30—50.000 lei și primeau în schimb pașapoarte pentru Canada, Columbia, Tunis sau alte țări exotice și în plus asigurarea că de acolo fără nici o greutate vor ajunge în Țara făgăduinței. Cine știe câte mii de români harnici și voinici s’au deslipit astfel în cursul anilor de glia strămoșească și astăzi rătăcesc pradă mizeriei sau zac în morminte pe continentele îndepărtate! Afacerea grandioasă ar fi prosperat și mers înainte cu strașnice beneficii, dacă urzitorii acestui admirabil izvor de câștig n’ar fi avut ghinionul, ca optzeci de țărani să se întoarcă pe neașteptate din gura morții sigure și să ceară socoteală ingenioșilor oameni de afaceri. Odată cazul reclamat parchetului am asistat la anchete și cercetări de luni de zile, ca apoi panamaua dată în vileag să culmineze în arestarea generalului Alexandru Văitoianu.

Operațiunile cu eliberarea pașapoartelor s’au desfășurat la departamentul de sub conducerea fostului subsecretar de Stat dl Richard Franasovici, el însuși fondator, mare acționar și pe e-se membru în consiliul de administrație la „Petrolul național”. Este acel d. Franasovici, care străin de naștere, încetățenit cu câțiva ani în urmă, este atât de idealist și umanitar, încât a prelungit fără termen ospitalitatea acordată refugiaților ucraineni — recte evrei — și a neglijat orice măsură — eficace — pentru oprirea invaziei străinilor fără rost și căpătâi, al căror val amenință în special în nordul țării cu sufocare elementul românesc și la țară, dar mai ales la orașe.

Acțiunea publică s’a deschis pentru trafic de influență. Panamaua pașapoartelor, acest comerț cu oameni, însă nu este un simplu trafic de influență, panamaua depășește cu mult aceste strâmte cadre. Despopularea țării de elementul băștinăș, când valului străin nu i se poate pune zăgaz, este o adevărată

crimă contra intereselor și siguranței Statului, este trădare de neam!

În noianul fraudelor și furturilor în avutul public, ce zilnic se descopăr și rămân fără sancțiuni, sau cel puțin fără sancțiuni imediate, cazul pașapoartelor de o extremă gravitate era sortit să însemneze culminarea fărădelegilor, care să facă să se umple paharul suferinței morale a acestei Țări și să însemneze începutul curentului de refacere morală înainte de compromiterea definitivă a existenței noastre naționale.

Guvern, parlament și presă secondați de întreaga opinie publică sănătoasă trebuia să se întâlnească într’un avânt irezistibil, necruțător și lipsit de orice considerațiuni meschine, avânt care într’o sfortare eroică să curețe tot gunoierul din viața noastră publică, să elimine din corpul națiunii germeii de dezagregare morală și să introneze cinstea și conștiința curată în toate manifestările organismului național. Măsurile și legi excepționale, draconice pentru refacerea morală a țării, legi mânuite de oameni integri aleși nu după interese de partid, ci după cerințele intereselor vitale ale neamului, — Țara, aceste le aștepta și le aștepta încă!

În schimb ni-se înfățișează un guvern nehotărât a lua măsuri eroice, în frunte cu primul ministru care laudă pe ministrul-ginere al arestatului — pentru că a demisionat și laudă în același timp pe ministrul-frate care nu a demisionat, guvern cu miniștri cari urmăresc — se zice răsbunări personale — cu miniștri cari scot din saltare dosare cu fraude anchetate pentru a da contralovitura. Vedem majoritatea parlamentară refuzând ancheta generală a tuturor fraudelor — propunerea e trimisă la secțiuni, urgența doar nu e motivată — opoziția făcând comunicări sporadice în absența unanimă a șefilor de partide. Presa — cu excepția „Universului”, onoare lui — inventează tradiționala diversiune prin născocirea unui complot inexistent, prin căutarea de autori morali pentru regretabila faptă individuală dela lași, și ea un produs al exasperării din cauza zădărnicei căutări a dreptății brutalizate. În fața tuturor acestor simptome cunoscută și puse în practică de nenumărate ori, opinia publică sceptică, descurajată, convinsă de zădărnicia oricăror năzuințe spre bine zărește deja imensa mușama gata

să acopere toată murdăria dată în vileag într’un moment de năvalnică sinceritate. Se va mai șopti un timp oarecare de rubedenii de miniștri, de damă din înalta societate, de înalți demnitari de Stat angajați ai unor societăți de emigrare și de dazine de parlamentari implicați toți în afacerea pașapoartelor, apoi totul va amuși și liniștea se va produce?

Nu, nu poate să aibă și panamaua pașapoartelor acest sfârșit.

Facem apel la sentimentul de răspundere a tuturor oamenilor noștri politici. *Tolerarea pe mai departe a nec nstei este o complicitate conștientă, istoria va osândi pe conducătorii politici ai țării ca autori morali ai dezastrelor ce în mod fatal ne așteaptă dacă nu va fi restabilit regimul cinstei și moralității.*

Dr. Valeriu Pop

Deajuns cu bătaia!

Într’un judicios articol publicat în numărul său din 9 Noemvrie, Universul, acest ziar românesc, care și-a arătat cu atâta curaj convingerile în ultimile zile, după ce protestează contra faptului, că cei arestați cu prilejul evenimentelor dela Iași, au fost din nou bătuți, face acest apel la strângerea rândurilor intelectualilor: „Cine înțelege respectul datorit judecătorilor, cine are încredere în curățenia conștiinței lor, trebuie să le lase neatinsă sarcina. Misiunea acestor judecători este grea și foarte gîngășă, căci sunt sullete și vieți omenеști în balanță. Conștiința acestor judecători trebuie lăsată liberă de înrăuriri, cari ar putea să o întunece.”

„În fața complicității lașe a autorității civile, singuri intelectualilor le revine căderea de a pleda înaintea opiniei publice cauza umanității și a civilizației. Nădăduim, că apelul nostru nu va răsuna în pustiu și că *intelectualii noștri scuturând apatia vor face demonstrația aceasta cerută de simțul civilizației sângerose pământ — Când sute și mii de intelectuali își vor spune cuvântul cu energie și curaj, nu se poate ca acest cuvânt să nu producă în opinia publică r. acțiunea necesară.*”

„Dacă antisemitismul poate să prindă în țara noastră, dacă există la noi condițiile prielnice înrădăcinării și dezvoltării lui, atunci e clar și pentru un copil că *nici o țeroare din lume nu va izbuti să-l înăbușe, ci dimpotrivă, tocmai țeroarea îl va face să izbucnească mai fulgerător și mai amarnic.*”

Material și documente pentru informarea publicului românesc

Nicicând nu s'a simțit mai mult, decât în zilele acestea necesitatea unei prese conștiente românești și nicicând nu s'a evidențiat mai strălucit modul tendențios și interesat în care își informează cititorii, presa jidovească și jidovita, ba chiar și mlădițele din „neamul ales“ cari schimbându-și numele dar nu și nărvul, au pățuns și în acea minoritate de presă, care ne place să credem, că a mai păstrat un caracter românesc.

Știrile cele mai fantastice și mai imposibile, bătându-se în cap de pe o zi pe alta, au fost vârâte cu deasila pe gâtul naivului cititor dornic de-a afla cât mai multă senzație și care nu-și dă seama, că citind o presă care nu vrea binele acestui neam și acestei țări își viciază pe nesimțite, dar sigur, conștiința și sufletul său curat românesc.

Nici o noțiune n'a mai găsit respect în vârful condeelor scribilor de curând pripășiți din Galiția. „Asasinat ordinar“, „crimă odioasă“, „autorii morali“, „răsturnarea ordinii de stat“, „teroare fascistă“, „răspлата dato-iei în această țară“, sunt câteva numai din imperecherile sonore de cuvinte, menite să pună pe gânduri și pe cel mai umil dintre cetățenii țării și să ridice într'un glas opinia publică să ceară „dreptate... dreptate...“

Evenimentele mari din restul țării și din străinătate, înfrângerea „democrației“ engleze sau „afacerea pașapoartelor“, tot ce s'a petrecut mai de seamă în ultimile două săptămâni au căzut ca prin minune la rubrica știrilor tipărite cu litere mărunte. În locul tuturor acestora se lăfăește pe 3 și 4 coloane cu literile cele mai compacte, „**cazul dela Iași**“.

O vorbă din strămoși spune, că „despre morți să nu vorbești decât bine.“ Desigur strămoșii noștri au vrut să înțeleagă, că să nu vorbești decât despre faptele bune din viața mortului!

Avem mai jos o serie de documente și relatări ale ziarelor asupra activității răposatului Manciu. Ce bine să vorbești despre acesta, când el nu știa să facă binele?

Citind brutalitățile la cari se deda și îndemna și pe alții să le imite, te întrebă cu drept cuvânt: cum a fost posibil să găsească șefi, cari în loc să-i dea pedeapsa cuvenită, l-au aco-

perit cu binevoitoarea și tradiționala mușama a țării, împodobindu-i încă pieptul cu decorație de viteji?

Despre „cazul dela Iași“ nu se poate vorbi, începând numai din ziua de 25 Octomvrie când un glonț de revolver a pus capăt activității lui Manciu. „Cazul dela Iași“ datează cu mult timp înainte; și trebuie arătat în toată goliciunea lui, deatunci, de când lumea românească cu adevărat începuse a striga pe toate cărările, **dreptate**, să se facă dreptate!

Presă curat românească a arătat la timp activitatea lui Manciu. Universul, Unirea, Libertatea, Apărarea Națională și încă vre-o două publicații, în van au protestat și-au cerut dreptate. În van au strigat după dreptate, atâția oameni conștienți din

această țară. Glasul lor a răsunat în pustiu.

În cele ce urmează ne străduim să punem la îndemâna cititorilor, în mod cu totul obiectiv, documentele și informațiunile cunoscute până acum asupra celor petrecute la Iași.

Fără patimă, dar și fără tendințe nemărturisite, am căutat să prezintăm cititorului dornic de-a cunoaște adevărul, desfăcut de proporțiile catastrofale date de anumita presă, evenimentelor dela Iași.

Cunoscând aceste fapte și știind din bătrâni, că adevărul trebuie să iasă întotdeauna la lumină, să așteptăm hotărârea justiției, cu acea liniște ce ne-o îndreptățește cuvântul cronicarului:

„Nu sunt vremile sub cărma omului ci bietul om sub vreme“

Ioan Istrate

Din activitatea fostului prefect Manciu

— Trei articole edificatoare publicate în Universul din Iunie anul acesta —

Pentruca cititorii să cunoască o parte din activitatea fostului prefect Manciu am crezut necesar să reproducem, ca document, aceste trei articole publicate în „Universul“ din 8, 9 și 10 Iunie 1924.

Universul din 8 Iunie 1924.

Politia din Iași

— Studenții au fost bătuți de însuși prefectul poliției —

„Ni-l închipuim pe dl Manciu, prefectul poliției din Iași, ca pe unul din cei mai străluciți polițiști ai veacului trecut, ilustrat prin violență și brutalitate.

Dl prefect Manciu, deși polițist în 1924 și într'un oraș de cărturari ca Iași, și-a inaugurat sistemul de anacronice violențe polițienești, anul trecut la congresul profesorilor universitari. Dsa a fost în stare să fie în loc un congres de dascăli universitari, fiindcă așa-i dictau impulsurile polițiste.

Degeaba s'a protestat apoi, căci dl prefect al poliției Iași își avea temeiuri sprijinătoare politice, împotriva jignirii aduse celei mai alese categorii de intelectuali.

Și de-atunci dl Manciu și-a continuat cu osârdie procedeele polițienești, pe care le-a ilustrat mai ales zilele trecute, când a bătut, a bătut cu sete, a lovit cu stăruință, a în-

sângerat cu răutate pe studenți și a ordonat apoi subalternilor dsa să-l imiteză, cu aceeași râvnă de brutalitate.

Ori ce-ar fi făcut studenții dela Iași, dacă ar fi fost asasini chiar, nu trebuia să fie bătuți.

Întâi, să se fi făcut ancheta, să se fi sezizat parchetul, să fi fost arestați, legați în fiare dar nu snopiți în bătea.

Dl prefect Manciu e desigur obligat în însărcinările sale să aplice și anume ordonanțe în ce privește „protecția animalelor“. Credem chiar, că le aplică.

Prin urmare dsa păzește să nu fie bătuți caii, să nu fie torturați porcii.

Și totuși dl Manciu, — care va fi făcut ca student, studii de drept penal și va fi cetit ceva din literatura penală, pe care poate că-i va fi recomandat-o chiar distinsul penalist, dl Iulian Teodorescu, care propovăduiește spulberarea sancțiunilor brutale și din pușcării — a bătut personal pe studenți, i-a schinguit, i-a umplut de sânge.

Dar dacă studenții bătuți nu vor fi vinovați de niciuna din absurditățile ce li se aruncă în spate?

Atunci? Bătaia se întoarce?

E de sigur nevoie de-o anchetă judecătorească.

Dar mai e nevoie de-o sancțiune,

care să pue pe dl Manciu în imposibilitate de-ași mai fortifica mușchii pe capetele studenților.“

B. Cecropide.

Universul din 9 Iunie 1924.

Studenții dela Iași au fost bătuți

Ei au fost provocați de poliție și schingiuiți fără nicio vină. — Un prefect de poliție bătaș. — Manciu trebuie destituit.

„Am scris într'un număr precedent asupra banditismelor săvârșite de dl Manciu, prefectul poliției din Iași, împotriva studenților.

Pentru azi, vom reproduce câteva pasagii din memoriul studenților, înaintat ministerului de interne.

Studenții zidari

In memoriu se spune:

„Studențimea creștină dela Universitatea din Iași a luat hotărârea încă de-acum o lună, să clădească prin muncă proprie, un cămin cultural. In acest scop am căpătat gratuit un teren în Bulevardul Elisabeta, iar cărămizile le lucrăm noi singuri, pe locul pus la dispoziție de dl Lascar. din com. Vasile Lupu (Ungheni) Basarabia. Până acum am făcut 50.000 cărămizi. (Azi sunt 200.000 N. R.)

Studenții grădinari

Și mai departe:

„Spre a ne acoperi mai lesnicios cheltuelile aprovizionării, am hotărât să cultivăm singuri și-o grădină, care cu multă dărnicie ne-a fost oferită de către dna Constanța Ghica, Str. Carol No. 22. Jumătate din grădină am semănat-o cu diferite legume, rămânând să semănăm și cealaltă jumătate.

In ziua de Sâmbătă 31 Mai a. c. orele 4 dim., ne-am întrunit un grup de 60 studenți în grădină spre a ne consfătuî ce trebuie să facem spre a putea începe clădirea cât mai repede, având de gând să ne organizăm în echipe de lucru, deoarece avem nevoie de piatră, lemn, nisip, cărămizi și fonduri bănești“.

Provocarea prefectului de poliție

„Abia întruniți, ne-am și văzut înconjurați de-o companie de jandarmi și întreg aparatul polițienesc, în frunte cu prefectul Manciu.

In vremea ce noi stăteam cu toții foarte liniștiți, ei cu armele întinse s'au repezit asupra noastră începând

a ne înjura și a ne lovi în modul cel mai barbar posibil. Crezând că vor găsi arme la noi ne-au percheziționat pe toți fără însă a găsi ceva la vreunul. In timpul percheziției, au încercat să introducă colegului Corneliu Zelea Codreanu un revolver și niște hârtii, contra cărui fapt el a protestat. Pentru aceasta a fost bătut de către polițaiul Manciu, inspectorul Closs, comisarul Vasiliu și împreună cu toți ceilalți agenți și jandarmi l-au legat ca pe cel din urmă borfaș. La fel ni s'a întâmplat și la o bună parte din cei ce eram acolo. Am fost declarați arestați și împrejmuiți de cordoane de armată, duși la prefectura de poliție“.

Și copii de pe drum au fost bătuți

„Pe drum au fost întâlniți mai mulți elevi dela diferite licee din localitate, cari mergeau la parcul sportiv pentru a exercita jocul „Oina“, convocați fiind de dnii directori ai liceelor respective. Toți aceștia au fost arestați și duși împreună cu noi studenții la poliție, după ce bineînțeles au fost bătuți în văzul tuturor, de însuș polițaiul Manciu și ceilalți polițiști.

La poliție am fost ținuți toată ziua. Pe o parte dintre noi ne-a bătut până la leșin și ne-a eliberat; o parte am dat declarații scoase prin amenințare, iar altă parte am fost eliberați fără să ni se mai ia vreo declarație“.

Și ca încheiere Universul adaugă: „Faptele de mai sus nu pot rămâne nepedepsite. Prefectul de poliție Manciu, dovedit agent provocator și vinovat de torturarea studenților și elevilor de liceu din Iași, trebuie să-și primească pedeapsa fărădelegilor sale.“

Universul din 10 Iunie 1924

Iașii sub teroarea prefectului de poliție

— Acte de banditism. — Datoria dlui ministru de interne —

„Am atras atențiunea dlui ministru de interne asupra ilegalităților și brutalităților săvârșite la Iași, de prefectul de poliție Manciu, împotriva unor studenți și elevi, membri ai asociației sportive „Concordia“.

Din informațiile culese de noi, reese că prefectul de poliție din Iași a săvârșit nu numai un abuz de putere, dar adevărate acte de teroare.

Numitul prefect de poliție, fără

niciun motiv legal și serios, s'a năpustit în ziua de 31 Mai, în fruntea a două plutoane de jandarmi și a unui grup de agenți bătași, asupra unui grup de studenți întruniți în grădina dnei Ghica și din ordinul său, 60 de studenți au fost arestați, insultați, bătuți și schingiuiți.

Transportați în beciurile poliției, acești studenți au fost supuși la cele mai groaznice chinuri.

Unii din ei au fost spânzurați cu capul în jos și loviți peste tălpile picioarelor cu vâne de bou. Studentul Corneliu Codreanu a fost legat, apoi palmuit și torturat de însuși prefectul de poliție. Sănătatea lui e zdruncinată.

Ceilalți studenți arestați prezintă grave leziuni corporale.

300 studenți au reclamat faptele de mai sus procurorului general, cerând ca medicul legist să examineze starea colegilor torturați.

Maltratarea elevilor de liceu.

Prefectul de poliție Manciu mai are la activul său și alte abuzuri, ilegalități și acte banditești. In aceeași zi el a arestat echipele de oină a gimnaziului „Alexandru cel Bun“, a liceului Cogălniceanu și a școlii de comerț, care fac parte din asociația sportiva „Concordia“. Elevii acestor școli au fost legați și bătuți de prefectul poliției.“

(Urmează confirmarea acestor afirmații printr'o adresă a dlui C. Vinograd, președintele asociației „Concordia“).

*

„Universul“ repetă cererea sa de-a se face dreptate: „Din cele de mai sus, reese cu prisosință că la Iași se petrec fapte stranii. Iată un prefect de poliție, care își bate joc de legi; care ordonă arestări în massă după bunul său plac; care torturează studenții și elevii de liceu; care împărășie teroarea într'un oraș întreg și el însuși e un agent provocator de dezordine!“

Dacă prefectul de poliție Manciu, nu e în stare normală, să fie pus în situație de ași căuta sănătatea. In cazul opus cum tolerează d. ministru de interne ca tocmai cei însărcinați cu menținerea ordinii publice să provoace acte de dezordine și teroare, banditisme și sălbătici, ca și când cetățenii Iașilor ar fi scoși de sub scutul legilor?

Faptele grave săvârșite de prefectul din Iași, nu pot rămâne nepedepsite.“

*

Aceiaș lucru îl cerea doar și studențimea ieșană prin comunicatul din 31 Mai 1924: „Studențimea creștină solidară, înfierează cu indignare călcarea flagrantă a legii și

cere autorităților superioare să ins-taureze respectul dreptului și să aducă la realitate pe polițaiul tur-burător al ordinii.“

loviturile râncilor sălbaticilor lui Manciu. Declară că de ar fi avut un copil care să fi fost schilodit de barbarul din capul poliției n'ar fi ezitat o clipă să-i sboare creerii ca-naliei“. Vorbește apoi d. Maior I. Dimitriu care încheie: Am încredere că justiția țării ne va face dreptate. Altfel jur aici în fața dv. și voi ști să-mi respect jurământul, că *imi voi face singur dreptate*. Mai vorbesc: avocatul Al. Bacaloglu, meseriașul Cristea, avocatul Nelu Ionescu și profesorul Ion Zelea Codreanu. La urmă s'a votat o motiune de protestare prin care se cerea justiției satisfacție, și guvernului *destituirea lui Manciu*.

Cuvântul dlui profesor A. C. Cuza

În ediția specială a Unirei din 1 Iunie 1924. dl profesor A. C. Cuza, publică un judicios articol, pe care, după ce arată faptele petrecute și bruscarea îndurată chiar de părinții celor arestați, îl termină cu aceste cuvinte:

„Dar în fața acestor neconținute brutalități și samavolnicii nenumărate, fără motiv — făcute anume ca prin teroare să îngrijască studențimea creștină — două întrebări se pun, hotărâte:

Ce vrea guvernul, care susține un asemenea Polițai în fruntea unui oraș ca Iașul?

Ce vrea polițaiul el însuși?

Voesc ei oare ca din mijlocul acestei continue enervări a tinerimei să se producă *reacțiuni* necugetate, la care ea este parecă anume provocată, pe fiecare zi?

Această provocare este cu atât mai nedemnă și mai iritantă, cu cât,

în acelaș timp Polițaiul Manciu se duce la întrunirile Societății jidănești „Macabi“ și se pune în frunte acestor Macabei sportivi, cu cari pleacă ostentativ în excursie, având în frunte steagul bicolor alb-albastru!

Iar zilnic îl vezi tolănit în automobilul — *nu în acel cu care a călătorit deunăzi la Ciurea*, ci în acel nou, care se pare că i-a fost hărăzit, prin subscripție publică de Comunitatea Izraelită din Iași încurajându-l și prin ziare, la orice ocazie, pentru atitudinea sa în contra studențimei creștine!

Protestând cu toată indignarea contra acestei acțiuni de provocare continuă, cerem ca autoritățile superioare să intervină pentruca să pună capăt unei situații nedemne și primejdioase, pe care Iașul și studențimea lui creștină nu o mai pot tolera.“

A. C. Cuza.

Întrunirile de protestare contra lui Manciu

În două rânduri, și anume în zilele de 3 și 5 Iunie, cu toate aprobările parchetului, poliția a împiedicat întrunirile de protestare ale cetățenilor, contra brutalităților înfăptuite de fostul prefect Manciu. S'au redactat numeroase telegrame cari s'au adresat M. Sale Regelui și ministerului de Interne, fiind semnate de părinții celor brutalizați și numeroși alți cetățeni. Le reproducem mai jos:

M. Sale Regelui

„Față de nelegalitățile polițaiului Manciu împotriva studenților și copiilor noștri loviți și insultați zilnic, voind a ne întruni, am fost împiedicați de poliție și jandarmi cu toate că procurorul a aprobat întrunirea.

Supunem respectuos Maiestății Voastre plângerea noastră și rugăm a fi ocrotiți.“

(Urmează 1200 semnături).

Ministerului de Interne

„Copiii noștri luați de pe stradă și săbatec maltratați de prefectul de poliție Manciu, cerem anchetă imediată urmată de sancționări severe.

Loviți în sentimentele noastre părintești și pierzând orice răbdare

șteptăm neîntârziat dreptate.“

(ss) Maior I. Dimitriu, Maior Ambrozie, D. Butnaru, Elena Olănescu, Căpitan Oarză, Gheorghiu, etc.

*

Suspendarea libertăților cetățenești nu putea merge prea departe.

În ziua de 8 Iunie 1924 s'a ținut în sala Bejan o grandioasă manifestație publică de protestare sub președinția de onoare a dlui gen. Tarnovski. Au înfierat procedurile lui Manciu dlui: profesor universitar A. C. Cuza, studentul G. Grigorescu, în numele stud. creștini, meseriașul Artur Ruș, metalurgistul C. Pancu, profesorul universitar C. Șumuleanu, dela fac. de medicină care a făcut un tablou impresionant de ceiace a văzut la poliție: timpane sparte, urechi umflate, ochi însângerați, mâini rup'e și picioare vinete de

Câteva certificate medicale

Să se noteze că aceste certificate sunt oficiale, și că în afară de acestea sunt alte multe semnate toate de medici conștiințioși și fără niciun fel de interes subiectiv.

1924 Iunie 1.

Certificat medical

Subscrisul profesor Dr. Bogdan medic legist, certific că examinând astăzi pe tânărul Spinzi Alexandru, de 17 ani, elev al școlii comerciale superioare, am constatat că ambele picioare sunt tumefiate și vinete, iar pavilionul urechei stângi este umflat. Aceste leziuni au fost determinate de loviri repetite cu corp tare, ce vor aduce după ele 3—4 zile de incapacitate de lucru

Dr. G. Bogdan.

Certificat medical

Subsemnatul doctor în medicină, medic sanitar al Circ. I-a, certific că azi s'a prezintat la dispensariu elevul Cezar Ambrozie de 17 ani, dela Seminarul Pedagogic, domiciliat în Str. Speranței No. 8, având: Echinoză ce ocupă aproape în întregime pavilionul urechei stângi, echinoză a pleoapei inferioare a ochiului stâng și sgarieturi pe obrazul stâng, leziuni produse prin contuziuni.

Certificatul s'a liberat în urma cererii tatălui elevului, înregistrat la Nr. 259 din 2/VI/924.

* Dr. Tudor.

Când poporul domnește, răul n'are alt mijloc de-a se introduce în treburile publice decât pe furiș.

Odată ce răul s'a furișat în treburile publice, atunci nu se mai ivesc neînțelegeri între cei răi, ci din contra se stabilește între dânșii o amiciție solidă, căci cei care dărâmă binele public toți într'un gând se împărțesc; și cu chipul acesta merg lucrurile până când un om se ridică în capul poporului, și alungă pe cei fără de lege.

HERODOT

Un avertisment zadarnic

În „Țara Noastră“ No. 24 din 15 Iunie 1924 cunoscutul publicist dl Al. O. Teodoreanu ocupându-se de brutalitățile fostului prefect Manciu într'un articol spiritual și mușcător intitulat „Detectivism romantic“ face o elocventă caracterizare a răposatului polițai întovărășind-o cu o profecție, care împlinindu-se, denotă care erau încă de pe atunci așteptările opiniei publice ieșene.

Reproducem un pasagiu din caracterizare: „Manciu e un domn înalt, spătos, plinut și congestionat. Prin opoziție cu mușii din născare, domnul Manciu, polițai (prin vocație) al urbei Iași (prin nenorocire) s'a născut cu defectul contrar. Privat de natură de uzul vorbirii normale, el țipă. Văzut de departe produce ilaritate. Văzut de aproape surzenie, pistrii, și firilor impresionabile, epilepsie“.

Deosebit de importantă, ca document, este concluzia pe care o pune eminentul publicist. Reproducem ultimile pasagii: „Justiția chemată să-și spună cuvântul îi declară pe toți (studenții arestați N. R.) nevinovați și dispune să fie puși imediat în libertate.

Studentul Zelea Codreanu e menținut totuș arestat și trimis judecății de polițaiul Manciu care e și avocat, pentru *complot*.

Cele mai elementare manuale de drept și cel mai elementar bun simț ne spun că în căsătorie, duel sau complot, nu poate figura o singură persoană.

Pentru a da o calificare ca cea de mai sus, cel dela care emană trebuie să se găsească într'o particulară stare de ebrietate, care să-i permită viziunea cel puțin dublă.

Prin urmare *cu el* nu putem vorbi.

E loc însă în numele întregii suflări românești ultragiute, din care scoatem bucuria și fără pagubă pentru nimeni pe timizii ei reprezentanți din Parlament și presă, să întrebăm guvernul, dacă socoate util să lese sancțiunea (inevitabilă) în sarcina celor lezați, și dacă nu găsește oportun s'o previe.

Întăriți de cuvântul hotărâtor al justiției, nu ezităm a taxa „complotul“ deja lași ca o ticăloasă înscenare.

Și dacă justiția s'o fi înșelat, și furtuna într'adevăr se anunță (cei prea sensibili o simt în aer) își poate cineva închipui că ea ar putea fi oprită tăind câțiva copaci?

Și într'un caz și în celălalt, opinăm că ar fi bine ca prefectul Manciu să-și pregătească valizele.

Cât mai e timp...

Al. O. Teodoreanu

Dreptate, și dreptate nu se făcea!

Studenții au reclamat justiției și-au protestat în toate părțile cerând dreptate. Dar dreptatea întârzie. Memoriul înaintat ministerului de interne a fost retrimis la Iași cu pasagii subliniate cu roșu și cu mențiunea pusă de fostul subsecretar de stat, Franasovici (cel cu pașapoartele) „că nu poate fi luat în considerare fiind... „*ireverentios*“. Un inspector administrativ trimis în anchetă *cu ordine precise* de la București, în fața dovezilor oficiale și a declarațiilor atâtor oameni, cari nu erau doar nebuni, conchide în raportul său că „Manciu s'a purtat „*omenește*“ cu studenții arestați.“

Ascultați cât de dureros cad aceste fraze din „Darea de seamă asupra construcției căminului studenților creștini „în care se arătau faptele lui Manciu și tovarășilor săi: „Studenții au cerut satisfacție atât în fața justiției cât și guvernului. Guvernul ca răspuns a înaintat în grad pe toți cei mai de sus și a decorat pe dl Manciu cu coroana

României în gradul de comandor!“

Mai rămăsese justiția să și spună cuvântul. Și-l spunea ea cu toată tăria?

Intr'o ediție specială a „Cuvântului Iașului“ apărută Luni 27 Octombrie, dl avocat *Nellu Ionescu* ocupându-se de moartea lui Manciu, răspunde implicit și la această întrebare. Reținem câteva pasagii: „Studenții, cu o stăpânire de sine demnă de admirat și o încredere în justiție, care le face cinste au deschis o serie de procese în contra prefectului Manciu și a subalternilor lui pentru loviri grave, abuzuri de putere și atentate la libertatea individuală, cu credința că hotărârile justiției oricât ar fi de indulgente, dat fiind moravurile noastre politice, ar constitui totuș, un suficient avertisment, de natură să oprească autoritățile abuzive din panta periculoasă în care s'au angajat. Acest gest al studențimei nu a fost înțeles și cu regret spunem că justiția nu a răspuns speranțelor, pe

care o tinerime însuflețită de cel mai cald sentiment de legalitate și ordine și-a pus-o în ea.“

Și mai departe: *Dacă justiția ar fi dat o singură condamnare ori cât de neînsemnată în nenumăratele procese studențești, intentate autorităților abuzive nu se găsea nimeni să-și facă dreptate singur.*“

Ca încheiere dl avocat Ionescu conchide: „Din punct de vedere juridic fapta lui Cornelui Zelea Codreanu scapă orișicărui represiuni, căci acel care iese întâi din legalitate prin faptul că provoacă nu are dreptul a se plânge de ilegalitatea faptului celui care îi răspunde, *pentru că el însuși reuunțând la respectul legii nu are drept de garanția ei.*“

Cum a fost împușcat

Ziarul „Unirea“ Nr. 35 al Ligei Apărării naționale creștine, de sub direcția d-lui A. C. Cuza relatează următoarele:

„În zira de 25 Oct. trebuia să se judece procesul studenților și a elevilor maltratați de Manciu în împrejurarile cunoscute cetitorilor noștri. D Manciu prin modul lui de a se comporta cu lumea a indignat pe toți cei prezenți. Pe această temă s'a iscat un incident: d. avocat Dumbravă, fiind insultat de către Manciu în instanță, a cerut ca să fie arestat pe baza art. 47 cod. penal.

Atunci inspectorul de poliție Closs, și-a permis să-l amenințe pe d. Dumbravă cu pumnul zicând: „Te vom învăța!“

Spiritele erau extrem de agitate, ceea ce a provocat mai multe suspendări de ședințe.

Impertinența celor inculpați a excitat publicul, care cunoscând probele evidente ale culpabilității, în zadar aștepta sentința condamnatore.

În asemenea împrejurări — pronunțându-se amânarea procesului — publicul a început să părăsească sala de ședință. Cele două tabăre au rămas bine distincte: la dreapta numeroși agenți ai forței polițienești, iar la stânga avocații apărării înconjurați de studenți.

În momentul când a apărut Manciu, primele cuvinte spuse de el au fost: „Nu mă tem de nimica“. La o obiecțiune a unuia dintre studenți, Manciu a început după obiceiul întronat de el — *de a țipa*, numindu-i pe studenți „*derbedei*“, etc.

Între altele, Manciu a spus adresându-se lui Codreanu: „Am revolverul la mine“, ceea ce a provocat un răspuns: „și eu am revolverul la mine“. Manciu care pusese mâna pe

revolver s'a repezit la Codreanu, în acelaş moment a întors capul către poliţişti strigând:

„Arestaţi-l pe derbedeu! — acesta!“

În acelaş moment a răsunat o detunătură de revolver şi Manciu a căzut jos“.

*

Imediat s'au dat ordine de ares-

Ce spune avocatul lui Manciu

Correspondentul trimis special de ziarul Universul la Iaşi a avut prilejul să stea de vorbă cu dl Rang, — fost judecător de instrucţie şi avocat în procesul nefericitului prefect Manciu la Ocolul I

Dl Rang a declarat următoarele:

— „Era procesul studentului Comârzan, venit spre judecare la ocolul I pentru loviri şi maltratări cu prilejul descinderii din Mai a. c. la casele dnei Ghica din str. Carol 23. A venit la mine inspectorul Closs să-mi spună că începe procesul şi m'am dus.

Întâlnindu-l pe Manciu i am pus în vedere că martorii reclamantului vor de,une sigur împotriva prefectului pârât şi i-am recomandat să-şi păstreze calmul până la sfârşit.

Se deschid desbaterile. Cornelii Codreanu păstra o linişte rece, ceia ce m'a făcut să'l întreb pe avocatul Dumbravă dacă aşa este el totdeauna. Mi-a răspuns că e vioiu de felul lui. În acel moment era însă liniştit şi cu faţă aproape stinsă.

Judecătorul face întrebările obicinuite. Comârzan răspunde că a fost lovit şi brutalizat de prefect, după cum a fost bătut şi Cornelii Codreanu.

Presa românească şi evenimentele dela Iaşi

UNIVERSUL: Fînd tendenţios înformat de correspondentul său permanent dela Iaşi, Miereanu (Mayer) trimite un corespondent special care apreciînd împrejurările comunică printre altele:

„Ceeace reiese limpede este faptul că nu există complot sau conspiraţie politică, că eroii dramei sunt numai Cornelii Codreanu şi victima lui.

Poate să fie un act de răzbunare a unor serii de umilinţi, pe care studenţimea le îndurase în vremea din urmă, după cum poate să fie şi un gest necugetat, o pornire dărză şi neaşteptată, într'un moment de rătăcire, provocat probabil şi de incidente dela Ocolul I, mai ales că

tare contra tuturor acelora ce fuseseră în apropierea lui Cornelii Codreanu şi totodată contra celorlaşi şase tovarăşi închişi în primăvară pentru preînsul „complot“. Autorităţile, odată cu presa judovită căutau cu orice preţ un nou complot.

Mulţi dintre cei arestaţi, deşi nu există nicio dovadă contra lor, sunt ţinuţi şi astăzi arestaţi.

La această destăinuire în public, Cornelii Codreanu s'a făcut şi mai alb la faţă, spunând că aceasta nu intră în obiectul desbaterilor din ziua aceia.

Prefectul devenise şi el foarte nervos, răspunzând că n'a lovit pe nimeni.

Avocatul Dumbravă se apropie atunci de Codreanu şi-l întrebă ceva pe şoptite. Atunci s'a auzit din grupul lui Codreanu vorba: Minte! pe care prefectul o auzise întrucât sta rezemat de banca avocaţilor spre partea de unde se auzise vorba.

Prefectul crezând că acest cuvânt îl priveşte, a răspuns foarte energic:

— Eşti obraznic!

Cornelii Codreanu se face livid la faţă. În acel moment, inspectorul Closs se apropie şi dânsul, repetând lui Cornelii Codreanu:

— „Da e,ti obraznic şi neruşinat!“

Avocatul Dumbravă cere atunci judecătorului să ia act de acestea, întrucât eram în faţa unui delict de audienţă.

În această stare de spirit, judecătorul suspendă şedinţa şi pleacă din sală.“

studenţii, după propria lor mărturisire, pierduse orice nădejde că reclamaţiile lor în justiţie vor fi satisfacuate, şi mai ales că în aproape în nici unul din procesele deschise de ei până acum, nu li s'a dat dreptate, ba chiar au fost condamnaţi ei ca ultragiatori, — după cum ei îmi mărturisesc.

Aceasta este, după primele cercetări ce le-am făcut, starea sufletească a studenţimii ieşene şi avocatul Cornelii Codreanu nu pare să fi concentrat în sufletul său decât întreaga durere pe care el credea că o va putea înăbuşi în sânge.

Iată şi motivul apariţiei aceluşi număr din „Cuvântul Iaşului“, confiscat de autorităţi în care s'a publicat manifestul prin care studenţimea se solidarizază cu fapta colegului lor.

Nu există deci complot sau conspiraţie politică, ci totul se concentrează în materializarea printr'un act criminal a suferinţelor îndurate de studenţi până atunci.“

LIBERTATEA din Orăştie a părintelui I. Moţa:

„Fapta lui Codreanu, e o urmare în strânsă legătură cu volnicia lui Manciu, faţă de tinerii din grădina dnei Ghica — care de nu se întâmpla, azi Codreanu şi soşii n'ar fi în închisoare, ci în mijlocul unei lucrări foarte frumoase şi viu pilduitoare şi de mare nădejde pentru neamul nostru în această ţară! Volnicia, abuzul ticălos de putere, lipsa ori căruia respect pentru lege şi libertatea cetăţenească, ne aduse cumplita întâmplare, pe urma căreia sufăr de nou atâţia tineri, de cari erau — şi mai sunt, — legate atâtea nădejdi frumoase“.

ŢARA NOASTRĂ de sub direcţia dlui Goga într'un articol semnat de marele prozator Cezar Petrescu:

„După permise, împrăştierea; după împrăştierea, paşapoartele. Iar între timp mai mărunte fraude, pentru care ziarele au rezervat rubrici speciale.

În aceste spectacole, alături de noi, creşte în părăsire şi lipsă, generaţia care va fi mâine chemată să accepte moştenirea politică şi morală a prezentului. Ea ascultă, şi fiindcă e tlămândă învaţă să urască. Ea vede, şi fiindcă numai ei i se cere eroism pentru a căpăta o biată diplomă, învaţă catehismul revoltei. Ea simte prăpastia tangibil, şi prin aceasta e împinsă dincolo de baricadă.

Sau poate se va întâmpla mai rău,

„Ceia ce deosibeşte pe Jidani de toate neamurile, făcându-i una din cauzele dezordinei economice a ţărilor, în inima cărora se furişează, este hidoasa cununie a trei calităţi negative:

- 1) Tendinţa de a câştiga fără muncă,
- 2) Lipsa simţului de demnitate,
- 3) Vrăjmăşia contra tuturor popoarelor.

B. P. HAŞDEU, Studii asupra Iudaismului 1866.

atunci când va capitula; școlile noastre înalte nu vor fi de cât tot atâtea pepinere de unde viitorul să recruteze alți triști eroi de triste drame morale.

Și aceasta ar fi mai desnădăjduit încă“.

În acelaș număr, un articol semnat de eminentul publicist Al. O. Teodoreanu din Iași:

„Evitabilul s'a consumat.

În după amiaza zilei de 25 Octombrie a leatului 1924, pe scările judecătoreiei ocolului urban din Iași, în atmosfera încărcată a unei lurgi ședințe, în care nervii s'au întins la extrema limită, Constantin Manciu, prefect de poliție al Iașilor, cade răpus de giontele palidului tânăr Zelea Codreanu. Nefericitul avea să răspundă justiției pentru acte pe care acum nu ne mai e îngăduit a le pomeni *N'a trecut nici două luni, decând comentându-le în paginile acestei reviste prevedeam tristul sfârșit, indicând celor în drept mijlocul de a-l evita*. Nefăcând decât să înregistrăm concluzia desprinsă din logica elementară a faptelor și din psihologia personagiilor, eram desigur cei dințai a nu dori împlinirea funebrei noastre profeții.“

Adevărul, cel mai „anumit“ ziar din „anumita presă“ jidovită și jidovească, încearcă să facă proces de atitudine ziarului românesc *Universul*, pentru că ar fi publicat, „trei coloane și caracterele cele mai grase, pentru alegerile din Anglia, — iar importanta discuțiune din colegiul universitar, din Iași, emoționanta cuvântare a profesorului Matei Cantacuzino, nu sunt produse.“

Între altele, *Universul* a știut să-i dea acest categoric răspuns:

Noi nu înțelegem să dăm proporții alarmante unui fapt divers, cu scopul de a ațâța spiritele și de a arunca o parte din populație, împotriva celeilalte părți.

Ziarele amintite și-au permis să explice nenorocitul caz din Iași, ba prin elucubrațiuni asupra creștinismului, ba prin influența nefastă a educației ce se dă tineretului în universitățile noastre.

Nu mai departe, în numărul de ieri, „*Adevărul*“ pretinde că până acum s'a cultivat în școlile noastre superioare „tradiții nesănătoase și absolutismul“, în loc să se cultive știința și această epocă s'a terminat „în anarhie, în turburări și în sânge.“

Iată în ce culori întunecate prezintă „*Adevărul*“ învățământul nostru superior, cultura română, corpul profesoral, studențimea!!

Rolul provinciilor unite în refacerea țării

Păcate comune. — Pentru activitatea politică a Ardealului.

Politica lipsită de scrupule și de idealuri de mult a scos din arsenalul ei o armă pe cât se pare destul de tăioasă contra tuturor, cari au încercat vreodată să introducă în circulația de sânge a țării întregite și puterea de viață a nouilor provincii. Nu luăm prea mult apărarea unora în detrimentul celorlalți, ambi. au păcate și poate ne facem ecoul celor de ai treilea când vom scrie rândurile de mai jos, credem destul de categorice și îndrăznețe. Dar situația de azi trebuie schimbată.

Un fenomen foarte interesant se poate constata în viața politică a țării: că *românii ardeleni într'un mod aproape inexplicabil se abțin dela treburile publice*. Fac o politică internă de rezistență, care dupăcum se zice se îndreaptă contra partidului dela putere în realitate aduce pagube incomensurabile țării întregi. Abțineri în toate ocaziunile, când ar fi consult și chiar nevoie de o colaborare. Este însă un adevăr incontestabil, că politica aceasta este expresiunea fidelă a feului de a gândi al marelui majorității ardelenilor. Are prin urmare scuze, ceace nu însemnează însă că nu este condamnată.

Această atitudine de pasivitate a celor mari, cari iau parte în viața politică numai ca formă, dar nu produc nimic și a celor mici cari se retrag și fataliști așteaptă dezvoltarea evenimentelor. — În ultimul timp chiar fără vre-un ideal sau vre-o speranță, — acest fapt trebuie să ne dea de gândit și trebuie să ne ocupăm cu dânsul cu toată obiectivitatea. Este datoria tuturor, cari între hotarele aceleiaș țări vor să vadă o populație închegată într'un sentiment și o dorință comună. Să vedem dar adevărul crud, fie că ar durea pe unii sau alți.

De unde am pornit când ne-am hotărât să ne ocupăm cu această problemă, vă întrebați? Dela lucruri indeobște cunoscute. Activitatea politică stearpă a ardelenilor, lipsa lor în guvern când alte provincii sunt reprezentate, la posturile de conducere rareori găsești un ardelean, în vechea țară ardelenii refuză să meargă în ruptul capului, așa că la cele mai înalte instanțe judecătorești nu se găsec magistrați, ardeleni din administrație românii ardeleni se retrag incetul cu incetul pentru a lua

tradiționalul lor rol de pasivitate criticând abia.

Nu este adevărat că în Ardeal nu sunt elemente foarte bine pregătite pentru posturi de conducere în administrația țării. Dar unde sunt ele? Nu este adevărat că la noi nu este o opinie publică, un dor comun de a vedea îndreptată situația în care ne zbatem. Dar unde sunt acești oameni, de ce nu se aude glasul lor? Avem respectul cel mai adânc pentru valorile intelectuale și morale ce ne-au venit din vechea țară, dar nu spunem până nu suntem întrebați. Cu alte cuvinte tradiția moștenită. Nu ne convine ceva? Ne retragem și făcând critica în gândul nostru, tăcem. Să ne gândim cel puțin, că umăr la umăr am face mai mult, — asta nu. Fără îndoială, atitudinea are simptomele lașității și e condamnată.

Vedem bine că imoralitatea vieții publice este insuportabilă. Pretindem că suntem cinstiți. Atunci de ce nu intrăm în funcțiuni publice? De ce nu dăm dovada cinstei noastre? Zicem că din vechea țară ne-au venit multe elemente slabe ca moravuri și ca inteligență? De ce nu mergem noi în țară? Credem că neștim apăra dreptul nostru și suntem perseveranți în susținerea cauzelor drepte? Atunci de ce întorcem spatele la toate încercările, de ce plecăm din funcțiunile publice la primul conflict pe chestiuni de idei?

Iată păcatele noastre!

Nu avem îndrezeală, nu avem curajul de a ne susține părerile, ne dăm bătăuți fără multă discuție, chiar dacă avem ideile cele mai sănătoase. Am moștenit oarecum un caracter care excelează prin critică și pasivitate. Ne place comoditatea voim să trăim nesupărați, ceace poate să însemneze și egoism. Nu mai avem idealuri, sau cel puțin nu mai știm să le susținem.

Nu este însă mai puțin adevărat, că ardelenii și-au închipuț că aportul lor de muncă și calitate ce credeau că pot fi folositoare refacerii țării, va fi primit cu brațele deschise, fără discuție. Aci s'au înșelat. Cum ardeleanul are o calitate bună, sau rea, că *nu se imbulzește și ori cât de puțin atins în demnitatea lui retrăgându-se tăcut „fine minte“*, de actuala situație nu poate fi învinuit singur Ardealul. Cei ce judecă obiectiv își dau foarte bine seamă de acest lucru, pentru că este fapt, că

nime nu s'a gândit că Ardealul cu mentalitatea lui — să-i zicem instreînată — va trebui recâştigat frumusei, iar nu cecerit. *Incăpătinarea în fel de viață, obiceiuri și tradiții a ardeleanului este înjurată pe toate căile, pentru că „este piedică a unificării“.* Unificare însă nu este sinonim cu impunerea de azi pe mâine e unui nou fel de viață. Se uită pe urmă, că deși aceste calități ale ardeleanului azi oarecum displac, grație lor a putut exista elementul românesc o mie de ani între streini. Prin urmare calități cari trebuiesc respectate iar nu înjurate. Sau vă convine mai bine maleabilitatea unor basarabeni, adaptarea lor fără rezerve la ceea ce le convine la prima vedere? Iată rezultatele domniei rusești de abia o sută de ani în Basarabia!

Să fim mai înțelegători și mai cu considerațiuni. Să nu ne grăbim cu certificatul de regionalist și trădător, pentru că a susține desinteresat obiceiurile, tradițiile și pe ceice țin la ele, — iată cum devine un act de patriotism

Nearticiparea ardelenilor la viața publică de sigur este supărătoare și ei deloc nu au dreptate când stau pasivi, gestul lor este chiar condamnable. Aportul lor de sentiment național va trebui însă să niveleze totul. Va trebui să facă pe cei din vechea țară să fie mai îngăduitori, mai puțin exclusiviști, pentru că incetel cu incetel căldura naționalismului să egaleze totul. Țările invicinate și alte exemple ne arată, cât de dureros și greu este când o țară mamă trebuie să facă din nou educația patriotică unei provincii redobândită după o ocupație streină îndelungată.

Este un fenomen aproape unic în istoria popoarelor, cum românul și-a putut menține limba și caracterul său de națiune distinctă între atâtea popoare și sub o ocupație streină de atâtea secole. Noi în Ardeal încă suntem în situația țării vechi dela unirea principatelor când orice inovație întâmpină rezistență dărză, instinctivă. Nu știm însă cum este mai bine, pen rucă învinsă această rezistență în vechea țară, parecă a început să se sacrifice cu prea multă ușurință tot ce este vechiu, tradițional românesc.

Din momentul ce constatăm prin urmare, că deosebirea nu sunt în detrimentul unității naționale, de ce să le mai urgisim? Ori adevărat este, că Ardealul a adus ca aport țării întregite și un sentiment național ce

dă chiar excedente. Ce este oare chiar „Acțiunea Românească“, dacă nu o manifestație de naționalism curat, fără rezerve?

Trecând peste considerațiunile mărunte de politică de partid, peste intrigile politice, în urmărirea idealului național comun vor trebui concentrate la muncă productivă toate elementele folositoare ale provinciilor alipite. Politică viitorului va trebui să fie o politică cu concepții mărețe, demne de conducătorii unui popor de 17 milioane

Acei ce țin în pasivitate pe ardeleni — conducătorii lor — greșesc la fel ca acei ce-i îndepărtează dela treburile publice — conducătorii oficiali ai țării. Politică de pasivitate dela o vreme devine condamnată ca lașitate și lipsă de idei, ori o întreagă provincie nu poate fi condamnată pentru atitudinea pasivă și sterilă a conducătorilor, nici pentru lipsa de sinceritate manifestată prin tăcere ori prin declarațiuni cari nu pornesc din suflet. Iată de ce lucrul acesta trebuie spus până nu vom fi acuzați cu toții de servilism politic și lipsă de curaj în susținerea părerilor.

Indepărtarea forțată dela treburile

publice pe lângă că face urgisit un regim întreg este o nedreptate și o crimă contra însuși statului.

Viitorul este chemat să soluționeze problema și până ce ea nu va fi rezolvită și nu va exista o colaborare strânsă și sinceră între provinciile alipite, nu putem vorbi despre o unificare suflătoare adevărată.

Ne mângăiam însă prin constatarea neîndoișă că problema este doar a generației bătrâne. Pe ea o atinge mai mult, — ea să se agite pe tema ei. Tineretul a rezolvit problema prin mișcarea studentească, refuzând să se mai lase târât pe panta politicianismului. Idealul comun a făcut să se unească într'un singur gând toate elementele tinere din țară, lucru ce ne dă garanții, că problema zilei de azi, chiar de prezent atât de actuală, provocând frământări în viața politică a Ardealului, pentru viitor va înceta să mai existe. Dar soluționată prost problema, cu generația bătrână vor putea să dispară și organizații vechi, dovedite învechite și refolositoare. Să se țină deci cont de părerile acelor, cari mâine ei vor fi în fruntea organizațiilor conduse azi de cei bătrâni.

Aurel Olteanu

Cuvinte de Sărbătoare

Discursul I. P. S. Mitropolitul Primat Miron Cristea în sedința festivă a „Astrei“ la Câmpeni.

În articolul său intitulat „Frica de Jidani“ c laboratorul nostru Dl I. C. Cătuneanu, Profesor la Universitatea din Cluj, a arătat cu câtă lipsă de răspundere și de cuviință s'a trecut sub tăcere cuvântarea I. P. S. S. Mitropolitului Primat Dr. Cristea, ce o publicăm în extenso mai jos. Fiecare bun Român are datoria să o citească și să și-o întipărească în suflet, spre a se pătrunde de cele două mari adevăruri, văzute de la înălțimea senină a scaunului mitropolitan. Intii: s'a făcut constatarea, spusă cu toată greutatea prestigiuului arhieresc, că în România întregită nu numai oameni din rândurile de jos dar și cei mari chemați la conducerea vieții publice slujesc mai mult „lui Mamona“ de cât neamului lor. Al doilea: Inaltul Prelat punându-și problema atitudinii Statului român față de minorități, face aceiași deosebire pe care a fixat-o Revista noastră în primul ei număr, între minoritățile legate de veacuri cu pământul Ardealului și strânsura de pripas de origină semită. Adevă-

rul fiind același, ori de unde ar fi cercetat, nu se putea ajunge de cât la aceleași concluzii.

Nu ne îndoim că întreg clerul român al ambelor noastre biserici naționale, cari au știut să ne păstreze neamul în vremuri grele, va aprecia cum se cuvine cuvântarea de mai jos, care ne chiamă pe toți la datoria de a porni opera de în-sănătoșire morală, dacă voim să rămânem stăpâni în propria noastră casă.

* * *

Sire, Doamnă, Domniță,
Domnilor Miniștri,
Iubiților fii sufletești,

Dintre toate ținuturile și dintre toți „Codrii verzi de brad și câmpiile de mătase“ a'e pitorescului nostru Ardeal, „Munții apuseni“ merită în cea mai largă măsură întreaga luare aminte a poporului român și a cercurilor lui conducătoare, căci în timpuri de grea cumpănă și apăsare, de aici din sufletul neprihănit al țăranilor acestor istorici munți — a isbucnit conștiința națională multe veacuri înăbușită, ca apa dintr'un

izvor cristalin de munte; de aici s'a pornit cu elementare forțe furtuna, care a adus românilor de dincoace de Carpați *tablele legii*, scrise nu cu slove slabe pe lespezi trecătoare, ci săpate adânc în inima tuturor Românilor de faptele glorioase ale mucenicilor, eșiți din sânul acestor munți și crescuți în atmosfera curată a sufletului iubiților noștri Moși, pilde strălucite și neîntrecute de jerfă pentru glia strămoșească, pentru Țară și Româniism.

Demnitatea de neam a Românilor Ardeleni nicăiri și niciodată n'a fost ridicată la o înălțime mai mare ca prin sabia lui Iancu și prin bravura ostașilor săi. Iancu a întărit acești munți nu cu ziduri ci cu entuziasmul fiilor săi, într'o cetate neînvinsă a Româniismului, căruia i-a dat hrană continuă, întărind pe toți în nădejdea unor zile mai bune, de depășire a libertate și în conștiința națională, care a creat România întregită, unirea neamului.

Biserica română din Țară nu numai ia din tot sufletul parte la aceste festive manifestări de generală recunoștință, ci și cu multă mândrie, fiind conștie, că ea a crescut poporul în duhul, care să inspire pe acești eroi; Și de aceea tocmai zilele și faptele lui Iancu au cristalizat cunoscută deviză: „Preoți cu crucea în frunte, căci oastea e creștină”.

Acestui adevăr istoric îi dă glas gura poporului în semnificativele versuri:

„Sus, re vârful muntelui,
În Cetatea Iancului,
De trei zile, de trei nopți
Cânt-o sută de preoți;
Și se roază și se'nchină
Pentru tabăra română”.

Ba mai mult, preoții nu numai s'au închinat, ci nu s'au substras — în acele zile atât de săraci în conducători pricepuți și specialiști — nici dela participarea activă în luptele lui Iancu, aducând jertfe însemnate și subliniind și prin faptele lor și ale colegilor lor din alte timpuri și alte părți adevărul, că „crucea și spada” au susținut neamul și i-au întemeiat Țara de azi.

Poate, că Dumnezeu se va îndura a produce cu timpul și minunea, ca „spada” să fie înlocuită cu alte mijloace umanitare, cari să rezolve conflictele dintre popoare și Țări și să întrupeze în viața popoarelor dreptatea cu toate virtuțile și consecințele ei.

Dar, „Crucea”, *semnul jertfei pentru binele obștesc, trebuie să rămână în viața poporului român și*

pe viitor, și ea va rămânea în veci, simbolul și mijlocul cel mai efectiv pentru a îndrepta neamul pe căile adevăratei civilizații și a unui statornic progres, și pentru crearea de eroi, cari să garanteze existența neamului.

Ca purtător al acestei cruci creștinești și românești, găsec în aceste sărbătorești clipe, că ar fi inutile aceste și alte asemenea festivități, dacă — în fața mormântului și a memoriei lui Iancu și a faptelor sale reînviade de atâția distinși oratori, — precum și în fața Maestăței Sale Regelui Ferdinand, care cu jertfele mari ale credinciosului său popor ș'au croit însuși titlul de Rege al tuturor românilor, și în fața celei mai iubite Regine, care ne-a fost și este un înger păzitor al destinelor României, — nu ne-am face examinarea și mărturisirea propriului nostru suflet, constatând, întru cât suntem vrednici de moștenirea lui Iancu și a semenilor săi, mucenici ai cauzei naționale și premergători ai întregirei neamului.

De sigur nepoții în eroism a lui Iancu cari s'au jertfit în cursul războiului mondial au fost vrednici de memoria lui; și unii din ei pot cu vrednicie dormi somnul de veci alături de țărina lui și de gorunul lui Horea. El a eliberat pământul robii, ridicând sus steagul libertății și dând avânt vieții românești cu toate comorile ei sufletești. Rezultatul e uriaș, căci, după vorba sfintei scripturi: „Ce folos de-am dobândi lumca întreagă și ne-am pierde sufletul”. Călăuzit de acest suflet, Ardealul românesc face progrese laudabile, cari vor deveni tot mai evidente, îndată ce numeroasele școale, și așezăminte de cultură vor putea da numărul cerut de muncitori deștăinici în agrul culturai naționale și al muncii sociale și economice, care îi așteaptă cu nerăbdare.

Grație legilor de unificare, grație legii agrare și voinței de muncă a poporului, devenit stăpân pe Țara sa, și situațiunea materială a poporului român din Ardeal s'a întărit mult. Dar această întărire ar fi progresat cu puțin și mai hotărâți, dacă atâția nepoți nevrednici ai lui — Iancu — fără suflet și fără Dumnezeu — nu ar fi preferat înbogățirea proprie în contul celor mai vitale interese ale neamului și în favorul celor ce totdeauna ne-au dorit peirea iar nu binele.

Îndeosebi ni se cernește sufletul de îngrijorare, când în fața memoriei eroului, care a fost „Craiu

Munților” și apărătorul gliei strămoșești și a tuturor bogățiilor țării — trebuie să constatăm că în multe părți ale țării bogățiile mai mari au ajuns pe ușor și aproape în întregime pe mâni streine și de neam și de țară și de sufletul ei.

Codrii seculari și romantici, cari ne-au adăpostit strămoșii și ni-au salvat sufletul neamului, — în lipsa de cooperative naționale — se exploatează de colonii neromânești, cari au dat la ținuturi întregi un caracter înstrăinat din toate punctele de vedere.

Pe această cale în era românească viața neromânească s'a întărit în multe ținuturi cu pași uriași; Și nu la minoritățile băștinașe ale țării, cu cari împreună împărțim bucuros pământul și bunătățile lui și cu cari voim a trăi în frățească armonie și la bine și la rău; ci veneticii dir toată lumea găsec la noi neconturbăți teren cald de a ne duce beșugul acolo, unde le-o fi și sufletul.

În fața acestei situații buciumul Moșilor trebuie să repete tot mai des și mai intensiv refrenul lor.

„Munții noștri de aur plini”,
„Noi tot slugi pe la străini”.

Acest memento care a rămas tot actual, cere grabnice remedii. Și nu există un singur Român cu inimă și ochi observatori, care să nu simtă că aceasta situație, înăbușă în ținuturi întregi viața poporului autohton și prezintă pericolul grav, care culminează într'un început de a se înstrăina și sufletul țării. Iată pentru ce cea mai patriotică datorie,ă ne cere a găsi momente pentru signalizarea răului.

De sigur probleme multiple și grele bat la poarta vieții noastre publice, așteptând dela cei de sus rezolvirea. Aceștia însă ori cari ar fi ei și ori cât de bune intenții și ori cât de largă voință ar avea, nu-s în stare a le cuprinde singuri toate. Mântuirea poate veni numai, dacă toți câți au cădere și răspundere întru împlinirea poruncilor de sus — fie mici, fie mari — vor fi la locul lor stăpînd și îndreptând incorectitățile și relele, slujind neamului iar nu lui Mamona.

Deie Cerul, ca festivitățile acestor zile și memoria faptelor mărețe ale înaintașilor, reîmprospătate, să răscolească conștiința tuturor, îndreptând munca, faptele și energia tuturor, în alvia, care să reverse tot beșugul Țării asupra așezămintelor ei, chemate a consolida, întări și conduce scumpa Țară românească spre fânta istoricele sale meniri. Amin.

O armată disciplinată și un conducător demn de ea

Documentul ce dăm mai jos este prețios nu numai pentru-că poartă semnătura unui general care și-a legat numele în veci vecilor de una din cele mai strălucite bătălii ce-a câștigat neamul nostru; dar rămâne cu o importanță istorică pentru-că oglindește acel moment din viața oștirii române, când a știut să-și păstreze disciplina și spiritul de jertfă având sub ochi spectacolul desigur al descompunerii armatei rusești și fiind în același timp expusă la ispita propagandei bolșevice, pe care a respins-o cu dispreț. Onoare armatei noastre eroice și distincțiilor ei conducători!

Ordinul Generalului Eremia Gri-gorescu, No. 8989 din 13 Decembrie 1917:

„Situția generală a impus ca armata română să accepte armistițiul încheiat de Ruși cu vrășmașii noștri. Pe tot timpul armistițiului recomand tuturor să caute prin toate mijloacele a menține moralul soldaților și ura ce trebuie să avem contra dușmanilor, ce stăpânesc mai mult de trei pătrimi din țara noastră, contra vrășmașului care nu are alt gând de cât acela al stăpânirii și ingenuncherii neamului românesc. În primul rând trebuie luate măsuri pentru ca spiritul revoluționar ce domină astăzi trupele ruse să nu se întindă și la noi.

Ofițerii vor explica soldaților starea nenorocită revoluționară în care se găsește poporul rus. *Anarhia, dezordinea și măcelul ce-a cuprins Rusia, este datorită numai și numai Evreilor, cari pentru bani au trădat interesele popoului rus, spionând și conducând revoluția în toate provinciile din Rusia. Azi pământul acestui Imperiu este stropit de sângele locuitorilor; ca e sunt măcelăriți de bandele conduse de către trădători.* Inamicul văzând că pe calea armelor este gata de a fi înfrânt, a căutat ca prin spioni și trădători să corupă pe Evreii locuitori ai Rusiei și a reușit. Revoluția aceasta nu are drept scop libertatea, nu urmărește așezarea Rusiei pe baze noi; ea fiind provocată de Germani și de Evreii, cari nu au patrie, distruge orice organizație socială, devastează proprietățile și așezămintele, ucide zeci de mii de oameni. În Rusia azi nu mai există libertate; viața în tot momentul este în primejdie, bandele cutreeră de la un cap la altul dând foc satelor și orașelor. *O astfel de stare de lucruri se datorește numai trădătorilor care au aruncat și în armată sămânța revoluției.*

Indisciplina domnește în cea mai mare parte din armata rusă, ea a fost o urmare firească a stării anarhice din teritoriul Rusiei, introdusă

de aceiași trădători. Astfel a reușit vrășmașul să slăbească această mare armată și să ajungă în puțină de a încheia armistițiul. Trebuie explicat tuturor că armistițiul nu înseamnă pace, mai ales pentru noi. Nici dușmanul nu o crede. Cu Rusia nu poate încheia pace, până ce un guvern nu va fi recunoscut de tot poporul. Cu noi nici atât. Vrășmașii noștri știu că poporul român nu poate fi atins nici când de molima care s'a întins în Rusia. Poporul român, când năvălirile cu cortegiul lor de măceluri și grozăvii se revărsau peste el, se strângea umăr la umăr, cu armele cu trupul și cu dinții au reținut acest pământ. Atâtea veacuri și tot atâtea năvăliri nu ne-au clintit din pământul strămoșesc.

Nu lăsați să se moleșească sufletele luptătorilor la gândul unei păci. Dușmanul are ochii ațintiți asupra noastră, asupra armatei române. El știe bine că sufletul Românului nu se vinde, el cunoaște ura ce am avut și ce avem contra spionilor și trădătorilor. Curajul nostru trebuie alimentat din gândul, ce trebuie să nu ne părăsească o clipă, asupra scopului ce am urmărit când am pornit războiul sfânt și drept.

Martiriul strămoșilor ne-a păstrat țărișoarele intacte. Vitejia și patriotismul generației dela 1859 și 1877 au unit două din principatele românești într'un regat respectat de toți. Era o datorie sfântă pentru noi, ca în singura clipă după atâtea veacuri când înaintea noastră apăreau sorii unirii tuturor Românilor, să pornim pentru a îndeplini visul de veacuri al acestui încercat popor, deși șiam că lupta va fi grea, că dușmanul nu-și va lăsa ușor prada din mână. Și am sângerat mult pentru visul nostru și am suferit cum nu a suferit altă nație. Suferința însă nu s'a terminat; și ar fi să batjocorim mormântul atâtor viteji, căzuți pe câmpiile Transilvaniei, pe crestele munților, în vâlcele Dobrogei și șesul Munteniei, la Mărășești și Mărăști, dacă am dovedi acum cea mai mică

slăbiciune și nu am merge cu sacrificiile până la realizarea aspirațiilor noastre, cari nu pot întârzia. Recomand deci tuturor ofițerilor să vegheze neadormiți pentru ca moralul și disciplina, ce au domnit până acum în oștirea noastră, să nu slăbească. Numai astfel oștirea română prin o vitejie fără seamăn va mai duce încă peste mări și oceane gloria și renumele neamului românesc, stârnind ca și până acum admirația lumii întregi.

În acest scop:

1. Prin conferințe și convorbiri zilnice se va repeta soldaților noștri pentru ce am pornit războiul.

2. Se va arăta starea nenorocită a Rușilor, cari au crezut în propaganda trădătorilor și spionilor în majoritate Jidani.

3. Se va întări legătura dintre popor și dinastie prin arătarea faptelor tuturor membrilor familiei regale, care îndură aceleași pericole și suferințe ca și noi.

4. Se va interzice orice încercare de fraternizare, orice legătură scrisă cu inamicul, distrugându-se jurnale, scrisori și tot ceia ce inamicul ne trimete.

Toate acestea nu sunt de cât otrava, care, după cum am văzut a descompus sub ochii noștri o armată-colos.

Groznicul complot terorist!?

Pe titluri întinse de-alatul paginilor ziarele din anumita presă s'au grăbit să relateze descoperirea unui îngrozitor complot terorist, care avea de gând să ucidă, nici mai mult nici mai puțin, decât *una sută* oameni politici.

Începutul cică se făcuse la Iași cu Manciu. Ceilalți trebuiau să urmeze în curând.

Adânc îngrijorate de soarta țării, „care e înconjurată de dușmani hrăpăreți ce stau la pândă așteptând dezordini interioare, ca să-și ia revanșa” — cum spunea Dimineața, — arătau situația în culorile cele mai negre.

În realitate, totul se reduce la o înscenare cusută cu ață albă și al cărei scop era să producă diversione în opinia publică și eventual să transfere judecarea procesului Cozdreanu de a jurații din Iași la Curtea Marțială din București.

După „Unive-sul” relatăm în rezumat cum s'au petrecut faptele din

Nu cunoaştem populaţia ţării!

*România e singura ţară, care n'a întocmit un recensământ.
— Ministerul de interne publică totuşi cifre imaginare.*

cari se puseseră la cale „complotul”: În ziua de 15 Octombrie câţiva studenţi, printre cari şi Zelea Codreanu s'au întrunit la o masă colegială la restaurantul Carpaţi. Cum se obişnuieşte la asemenea ocazii s'au iscălit ca amintire câteva numere dintr'un ziar studenţesc. Acesta era terribilul document. Un agent provocător — Grossi, şi alţi salariaţi ai siguranţei s'au pretat la înscenarea murdarei comedii. Un reprezentant al parchetului militar a făcut Universului aceste declaraţii:

„Din primul moment scoatem din cauză pe denunţatorul unei bune părţi din fapte, — studentul Ionescu, care suferă de alienaţie mintală şi, — prin urmare, — pe declaraţiile cărui nu se poate pune teamei.

„Pe Georgescu, — absolventul a două clase de liceu, fost puşcăriaş, înarmat, în momentul arestării, cu un revolver şi o carte de student, — cei mai mulţi dintre arestaţi nici n-l cunosc; iar cei ce-l cunosc, n'au avut vre-odată legături apropiate cu el

„Grossi, (acesta e agentul secret al prefecturii poliţiei) de când a fost depus la Văcăreşti e într'o permanentă criză de nervi. Plânge mereu, iar declaraţiunile pe cari le face la interogatorii, se contrazic cu cele făcute la confruntări.

„Turculeţ e agent al siguranţei. Studenţii ştiau lucrul acesta dinainte şi e firesc ca ei să nu-i fi acordat încrederea lor.

„Întreaga chestiune rămâne să fie limpezită între studentul Vuclas şi avocatul Andreescu.

La locuinţa celui dintâi, — str. Berzei No. 33, — nu s'a găsit nici un act compromiţător, nici arme. El a fost arestat în urma unor divulgări ale celor dintâi. În aceeaşi situaţie se află şi avocatul Andreescu, arestat la Cameră.

Într'un comunicat dat de chestura Camerii, justificându-se unele măsuri de poliţie, se face următoarea constatare:

„Aceasta, întrucât s'au găsit revolvele la câţiva cari se legitimau cu cărţi de studenţi, iar la cercetările făcute s'a stabilit că acele cărţi erau false iar purtătorii lor aveau cazier la poliţie.

Iar ziarele din anumita presă după ce au urlat o săptămână încheiată asupra complotului, fac „mea culpa” şi cer explicaţii guvernului. Aşa de pildă Adevărul se mulţumeşte s'o scalde în felul următor:

„Prin unele ziare s'au exprimat eri îndoieli în privinţa existenţii şi seriozităţii complotului pe care-l cercetează autorităţile

S'a vorbit de exagerări. Cum toate ştirile date până acum sunt din sursă oficială, guvernul e d'ator să lămurească lucrurile.”

Şi noi cerem acelaş lucru: să se lămurească lucrurile! Dar până atunci opinia publică rămâne pe deplin edificată asupra acelor cari vânează senzaţionalul cu orice preţ şi caută agitaţia spiritelor.

Într'al şaselea an după război, România e singura ţară care nu-şi cunoaşte încă numărul locuitorilor. Ultimul recensământ pentru vechiul Regat a avut loc în 1912 iar în provinciile alipite în 1910. Conform legii, cel mai târziu în 1922 trebuia îndeplinită această formalitate administrativă.

E de prisos să stăruim asupra importanţei ce prezintă mai ales în împrejurările de astăzi cunoaşterea exactă a numărului locuitorilor ţării, repartizat pe naţionalităţi şi pe religie.

*

Oficialitatea ţine totuşi cu orice preţ să pună la dispoziţie mai ales străinătăţii, date statistice asupra populaţiei ţării româneşti. Aşa avem la îndemână o publicaţie oficială a ministerului de interne din 1924, care ne dă cifra populaţiei ţării pe 1921 şi 1922. Cităm textual: „Astfel în cele 7 mari regiuni ale ţării, credem că se găseau „aproximativ” cel puţin (remarcaţi ce limbaj de precizie!):

la finele lui 1921: 16.255.000 locuitori şi la finele lui 1922: 16.500.000 locuitori.

Şi continuă statistică oficială: „Pe cale naturală (adică naşteri) România şi-a mărit, dară, populaţiunea în aceşti doi ani, cu aproape jumătate milion locuitori, aşa că urmând împrejurări prielnice, în interval de 30 ani, populaţia ţării noastre s'ar putea dubla.”

Spunând acestea oficialitatea adaugă şi o notiţă cu litere mărunte în care ne explică, că şi „migraţiunile influenţează cifra populaţiei”. Astfel după prima statistică a emigrărilor din România, publicată în M. O. No. 30—923 ar fi ieşit din ţară cam 40.000 suflete anual. Dar oficialitatea refuză să ne vorbească ceva despre cele 4—500.000 de străini cari au invadat ca lăcustele în fiecare an dela război încoace, cari nu sunt un „spor natural” al acestei ţări şi cari nu sunt de loc doriţi, pentru că au adus odată cu pofta de câştig nesăturat şi neîjarmurit, mizeria şi ingreunarea vieţii în această ţară.

Oficialitatea se mulţumeşte să se bucure de sporul anual al populaţiei ajungând la concluzia că „deocamdată să ne mulţumim cu constatarea, că, vorbind în general, adepţii tuturor culturilor au sporit

în fiecare din anii de care ne ocupăm aci, — ceea ce denotă negreşit un progres!”

Cu aceasta oficialitatea şi-a spus ultimul cuvânt.

Noi ne-am permis să comentăm puţin tablourile şi proporţiile ce ne pune la dispoziţie şi să vedem în ce constă acest bine cuvântat „progres”.

Aşa de pildă ar fi după publicaţia ministerului de interne în întreaga ţară jidani numai 5% adică 800.000, când cele mai sgârcite evaluări ale oamenilor de specialitate urcă acest procent la 10—12%!!

Publicaţia ministerului de interne ne dă sporul populaţiei oraşeneşti în 1920, 1921 şi 1922 în cifre întregi fără specificare pe categorii de naţionalităţi. Pentru Ardeal găsim însă în altă publicaţie oficială, în Buletinul statistic No. 2.—1923 aceste date, cari lipsesc dincoace. Să comparăm câteva oraşe. De pildă Oradia-Mare: spor în 1920, 21 suflete; în 1921, deficit 63 suflete; în 1922, deficit 30 suflete. Dacă ne-am mulţumi cu arăt am ajunge la concluzia: oraş cu mizerie socială, populaţie decimată de boale. Dacă căutam cifrele amănunţite în Buletin găsim că în aceiaşi ani, jidanii au avut spor: 75, 139 şi 122 suflete. Cu alte cuvinte, când întreaga populaţie, în mod natural (adică prin moarte) scade, populaţia jidovească numai prin naşteri se urcă cu 300—400%!! Tot aşa de tristă se prezintă situaţia în Sighet, în Timişoara, în Satu-Mare, la Cluj, de sigur şi mai îngrozitor în Bucovina, Basarabia şi Moldova. Iată cât de insuficientă este statistica ministerului de interne şi iată pentru ce trebuiesc precizări ca să vedem cine pierde în această ţară. În felul acesta statistica devine cu cifrele ei reci, o ştiinţă dureros de elocventă. Dar trebuie s'o faci să vorbească.

Şi aceasta e datoria însăşi a autorităţilor. Nu e destul să se bucure de sporul populaţiei. Trebuie să ne arate de partea cui este acest spor. Nu e destul să ne arate pe hârtie un număr redus de străini. Trebuie să facă în așa fel încât acest număr să se reducă în realitate. Iată de ce aşteptăm un recensământ conştiincios şi mai ales conştient.

Ioan Straje

Internaționala democratică. Ziarele au publicat știrea că în Franța a luat ființă „Internaționala democrației și radicalismului”. Constituirea s'a făcut în îndemnul dlui Herriot și cu participarea partidelor așa zise democratice din diferite țări ale Europei. „Adevărul” în fața acestui eveniment de o „covârșitoare” importanță cade în extaz și îi consacră un articol pe prima pagină tipărit cursiv. Suntem perfect lămurii; știam doar mai de mult că ziarul „democratic” din strada Sărindar este în serviciul internaționalismului și nu al democrației

Léon Blum și apărarea Franței. Citim în „Adevărul” că dl Léon Blum deputat este *președintele comisiunii pentru apărarea națională a Franței*. Acest rol i-se potrivește dlui L. Blum de minune. Emile Faguet, marele critic francez constată doar despre Léon Blum, că *sentimentul patriotic, chiar idea că o poate avea cineva de patrie, îi este absolut necunoscută*. „Democrația” își face datoria cu vârf și indesat și aiurea, nu numai la noi. Patronii ocuți pot fi satisfăcuți.

Reformele dlui Herriot. Democraticul dl Herriot a dat curs realizării „marilor” reforme interne în Franța: lesfințează ambasada de pe lângă Vatican, congregațiile catolice, „unifică” legile din Alsacia-Lorena prin introducerea separării bisericii de Stat, laicizarea învățământului etc. etc. Dlui Herriot îi succede să calce în picioare sentimentele și convingerile *majorității* țării sale, îi succede să deslănțuască frământări interne de o extraordinară gravitate. Ciudată concepție despre democrație: a Te pune de-a curmezișul voinei majorității națiunii! Și noi navii creдем că democrația este domnia poporului cu excluderea tiraniei unei minorități minuscule! Hotărât, trebuie să facem încă școală. Presa „democratică și independentă” are deci cuvântul.

Alegerile din Anglia. Națiunea engleză în recente alegeri și-a spus cuvântul: conservatorii au biruit pe toată linia, laburiștii ce cochetau cu Moscova, cum și liberalii — în slujba finanței internaționale — au fost complect înfrânți. Instinctul conservării naționale, sentimentul iubirii de țară și neam, tradiționalismul englezesc au fost mai puternice decât „idealismul” celor ce făceau țara lezată de mâini și de picioare prin tratatul anglo-rus, drept cadou Moscovei. Dl Brănișteanu-Braunstein din strada Sărindar să mângâie că înfrângerea laburiștilor este numai aparentă, că viitorul le aparține, etc. — Foarte bine, dar cum rămânem cu valul democratic, care în mod irezistibil se revarsă asupra Europei?

Deschiderea Universităților. În anul acesta slujbele sfinte, ce se oficiau la deschiderea Universităților au fost suprimate, și se face pentru a evita orice demonstrațiuni studentești. Credem că această măsură încă nu este suficientă. Propunem pentru anul viitor: deschiderea Universităților cu asistență de rabini. Introducerea acestui sistem ar înlesni grozov reluarea relațiilor diplomatice cu Rusia, unde la fel se suprime orice manifestație religioasă creștinească, numai cultul iudaic stă în mare cinste.

Din cauza excepționalei abundențe de material redacțional suntem constrânși să reducem în acest număr spațiul rezervat „Cronicei Mărunte”, și Informațiilor, precum să amânăm pentru numărul viitor publicarea a numeroase articole venite dela colaboratorii din afară

Atragem binevoitor atenția, direcțiunii ziarului Universul, care a dovedit cu prilejul ultime or evenimente o atitudine atât de românească și obiectivă, — asupra modului tendențios și fals, în care și trimite știrile, corespondentul său din Cluj, dnul Normand Kanner, prin botez Nicolae Constantin.

Așa cele relatate cu prilejul opririi conferinței „Acțiunii Românești” sunt pe deantregul inventate, dsa nefiind desigur la fața locului cu ocazia acelei triste întâmplări.

Moțiunea colegiului profesoral al Universității din Iași, îndreptată contra inimosului luptător dl profesor A. C. Cuza, s'a dovedit că nu poate fi luată în considerare, întrucât întrunește numai 17 semnatari din totalul de 70 profesori. În consecință ședința Senatului universitar din Iași, care trebuia să aibă loc Vineri 7 Noembrie, s'a amânat pe-o altă dată.

La Oradea-Mare, în timpul unei prelegeri a cursului de drept roman, un grup de 16 studenți evrei au manifestat în mod jignitor contra afirmațiilor profesorului. Studențimea română din Oradea-Mare a hotărât să nu i mai primească la cursuri.

Cu ocazia opririi ciclului conferințelor culturale ale „Acțiunii Românești” s'au trimis ministrului de Interne următoarele telegrame:

„Acțiunea românească protestează cu toată energia contra împedecării cu forța armată a conferințelor culturale organizate cu scop constructiv național și consideră contramandarea de-un act revoltător și scandalul cultural vrednic de-un guvern, care împedecă manifestările naționale și culturale a românilor și tolerează toată opera destructivă a străinilor și jidanilor”.

Comitetul central al Acțiunii Românești.

„Subsemnații, în numele Acțiunii Românești, a profesorilor universitari și a distinșiilor intelectuali clujești, cari și-au anunțat conferințele cu caracter cultural, precum și în numele întregului public românesc, care nu poate sta indiferent în lupta ce s'a des-

chis pentru întăietatea Românilui în țara lui, fiind împiedecați cu baionete a începe seria conferințelor din vreme așiate, protestăm cu indignare contra ordinului de oprire, pornit din acea înțelepciune a guvernului, care e urzită în bună parte din șoaptele fricoșilor intimidaiți de jidani”.

(ss) I. C. Cătuneanu,
Iuliu Hațieganu
profesori universitari.

Deasemenea a trimis o telegramă de protestare studențimea română din Cluj.

Sub titlul de document reproducem ordinile prin cari s'au interzis ținerea conferințelor „Acțiunii Românești”:

„No. 27248—1924—X—30. Corpul VI Armată către Comitetul Acțiunii Românești: Am onoarea a Vă face cunoscut că Prefectura Poliției orașului Cluj cu adresa No. 402—1924 comunică, că Ministerul de Interne nu aprobă ținerea conferințelor „Acțiunii Românești” rugându-vă să binevoiți a lua cunoștință și a dispune ca conferințele anunțate de Dvstră să fie contramandate.”

Alta.

„Corpul VI Armată No. 16249—914 către Prefectura jud. Cojocna: Am onoarea a Vă face cunoscut că acest comandament în baza adresei No. 127 a M. I. transmis cu adresa No. 402 de către Prefectura Poliției Cluj, anulează autorizația dată dlui Iuliu Hațiegan și I. C. Cătuneanu, de-a ține în ziua de 2 Noembrie la Huedin conferințele anunțate, rugându-vă a lua măsuri pentru împedecarea or, ne mai fiind valabilă autorizațiunea dată”.

Ministerul de interne, având în vedere că multe secte religioase ascund scopuri iredentiste, a făcut cunoscut tuturor prefectilor de județe și orașe să aplice cu strictete ordinerile date de ministerul cultelor relativ la preîntâmpinarea recrutării de prozeliți pentru aceste secte.

„Dimineața” de Sâmbătă 1 Noembrie scrie următoarele:

„Exodul populațiunii din Transilvania spre alte țări îndepărtate crește pe fiecare zi. Goniți de dificultățile de trai și de situația economică specială ce s'a creat în ultimii ani ei pleacă spre America.

În ultimile zile au părăsit țara peste 1000 de săteni, din județele Sătmămar și Maramureș, plecând spre Brazilia. Prin gări s'au petrecut scene sfâșietoare între soțiile ce se despărțeau de bărbați.”

Dacă și Dimineața a ajuns să scrie aceasta ne putem ușor închipui care

este realitatea. Până când vom mai suferi această nedreaptă stare de lucruri? În timp ce se revarsă din greu puhoiul străinilor, românii noștri se prăpădesc prin Cuba sau Brazilia. Iar dacă arătăm că este o crimă nepăsarea autorităților, suntem considerați ca agitatori!

*

Di colonel Țiuleanu a depus raportul în chestiunea celor 7 săteni împușcați în sudul Basarabiei.

Raportul conchide, că acei săteni erau părtași în mișcările bolșevice dela Tatar Bunar.

Pe când ei erau transportați spre Chișinău, jandarmilor cari îi escortau li s'au părut ceva suspect în atitudinea lor cece a determinat măsura ca țărani să fie legați. Când jandarmii au voit să facă acest lucru, arștașii s'au opus și au vrut să fugă cecece au hotărât pe jandarmi să tragă asupra lor.

Dosarul acestor cercetări va fi depus la Cameră

*

Rezultatul desastroos pentru laburiști, al alegerilor din Anglia care a dus la răsturnarea guvernului Macdonald și formarea guvernului conservator al lui Baldwin, a produs o vie consternare în tabăra democraților noștri cari așteptau poate și ceva fonduri dela tovarășii întru internaționalism.

Ultimile știri anunță căderea „democrației” internaționale și în Jugoslavia, unde a fost chemat la formarea guvernului bătrânul patriot naționalist Pasici.

*

Anul trecut s'a întocmit un proiect de lege (din inițiativă parlamentară), relativ la împroprietărirea cavalerilor ordinului „Mihai Viteazul”. Se prevăzuse în acest proiect între altele câte un lot de 25 ha pentru fiecare cavaler al ordinului „Mihai Viteazul”, în semn de recunoștință pentru actele eroice săvârșite în timpul războiului 1916—1919.

La sfârșitul sesiunii trecute a parlamentului, proiectul acesta a fost discutat, dar votarea lui s'a amânat.

E trist că această votare nu s'a făcut în actuala sesiune până la 8 Noembrie, când a avut loc masa tradițională la Palatul regal, prezidată de M. S. Regele.

*

Cetim în „Universul” din 27 Octombrie 1924 următoarea informațiune: „Direcțiunei generale a c. f. r., i s'a solicitat un număr de vagoane, spre a transporta 350 de emigranți din Polonia cari vor intra în țară

prin Grigore Ghica Vodă cu destinația pentru Palestina.”

Așteptăm să ne comunice „Universul” când vor fi ieșit din țară același emigranți polonezi în același număr în care au intrat ca simpli trecători spre Palestina. Și credem că vom aștepta mult și bine pentru că așa s'a întâmplat și cu sutele de mii de evrei ucrainieni oploșiți în Basarabia.

*

Ce fac Jidanii pripășiți în Basarabia de la Unire încoace?

Guvernul a recunoscut, prin glasul Ministrului de Justiție, că imigranții veniți de peste Nistru, adică Jidanii ucrainieni sunt „otrăvitori ai sufletului românesc.”

Iată ce imputa Di Ministru Mărzescu țărăniștilor, în ședința Camerii din 7 Noembrie 1924:

„Pentru ce nu se ridică toți ca unul împotriva masei de imigranți, cari au umplut pământul bieteii Basarabii? Pentruce nu vă ridicați contra pașapoartelor de imigrare? Nu vă ridicați împotriva lor, pentru că ele asigură libera petrecere în țară a acelor otrăvitori ai sufletului românesc, ai acelor agenți primejdioși ai ordinii publice și ai siguranței statului, ai acelor creatori de Tatar-Bunar sau alte sate în răsvrătire, agenți, cari sunt tovarășii sau sprijinitorii acțiunii Dvoastră politice.”

Acum punem și noi întrebarea:

Dacă guvernul recunoaște, că imigranții veniți de peste Nistru sunt atât de periculoși, pentru care motiv le-a prelungit termenul de ședere în Basarabia?

*

Intr'na din ședințele Camerii di V. Cazacliu a adăugat o nouă pagină la capitolul traficului de pașapoarte, denunțând o organizație instituită în acest scop la Chișinău cu complicitatea unui rabin refugiat din Rusia dela Tiraspol. Rabinul fabrica pașapoarte false, cu ajutorul cărora 45 de tineri evrei dezertori din Polonia au fost expediați spre Palestina cu acte românești false.

*

O frumoasă lecție s'a dat guvernului din partea studenției din Iași și Cluj. Se știe că anul acesta „pentru a se preintâmpina noul turlburări” s'a contramandat obișnuita solemnitate de deschidere a noului an școlar. Studenția n'a înțeles

să renunțe la datinele strămoșești și chemând singură reprezentanții bisericii (la Cluj pâr. Curea și Mușat) au ținut tradiționala sfeștanie

Serviciul divin — spune Patria — a decurs într'o atmosferă de pioasă evlavie și tineretul prin atitudinea sa a dat dovadă, „că poate judeca de multeori cu mai mult calm și obiectivitate, decât mării noștri guvernanți,” cari se încurcă în intrigi mărunte și caută să exploateze în interesul lor orice pornire sau mișcare cu caracter general.

*

Ziarul „Viitorul” din 3 Octombrie 1924 constată în articolul de fond, intitulat „Cioclii României”, următoarele isprăvi ale presei, ce își zice democrată și independentă, când în realitate este demagogă și subvenționată de Jidani:

„Prin „campanii” perfide și de rea credință, întemeiate nu pe realități ci pe născociri, pe generalizări și pe minciuni, ziarele de cari vorbim încearcă să creeze în țară o atmosferă de descurajare, de alarmare, de panică, vorbesc de falimente și ruine cari nu există de cât în fantezia lor răufăcătoare, și nfățișează România cea bogată și muncitoare drept o țară gata să se prăbușească.

Dacă ziarul guvernamental vorbește ast-fel, înțelegi, Domnule cititor, ce parte de contribuție reală are „anumita presă” la consolidarea țării!

*

Atragem atenția Doamnei Prezidente a Societății femeilor ortodoxe asupra urmă orului fapt: La liceul de fete din Galați al numitei Societăți, nu pot pătrunde în internat de cât fetele jidanilor bogați, pentru-că Românele noastre nu au mijloacele cerute spre a putea fi primite: așa în cât școala „ortodoxă” s'a transformat în realitate într'un institut jidovesc. Poate că din acest fapt, ce pare atât de mărunț, fie-care bun Român va înțelege ce viitor așteaptă neamul nostru, sărac și deci în neputință de a frecventa școlile înalte, față de rasa lui Israel, care prin bogăție nemuncită beneficiază astăzi înaintea noastră de toate instituțiile noastre culturale, ar mâine în baza învățaturii câștigate este firesc să pretindă a ne conduce. Ce-i de făcut?

*

Manuscrisele și toate chestiunile privind redacția se vor adresa secretarului de redacție: Ioan Istrate, Str. Regele Ferdinand 37.